

TALOUELLINEN KATSAUS 2018

KREATE
THE FUTURE IS BUILT TODAY

Sisällysluettelo

Avainluvut	3
Toimitusjohtajan katsaus	4
Trendit	6
Strategia	8
Vastuullisuus	9
Palvelut	10
Hallituksen toimintakertomus	14
Konsernin laaja tuloslaskelma	17
Konsernitase	18
Konsernin rahavirtalaskelma.....	19
Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista	20
Konsernitilinpäätöksen liitetiedot.....	21
Konsernin perustiedot	21
1. Tilinpäätöksen yleiset laatimisperiaatteet.....	21
2. Tulos liiketoiminnasta	27
3. Pääomarakenne.....	29
4. Käyttöpääoma	34
5. Aineelliset ja aineettomat hyödykkeet	35
6. Verotus.....	39
7. Konsernirakenne	41
8. Muut liitetiedot.....	43
Emoyhtiön tuloslaskelma (FAS).....	45
Emoyhtiön tase (FAS)	45
Emoyhtiön tilinpäätöksen laadintaperiaatteet	46
Emoyhtiön tilinpäätöksen liitetiedot	46
Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen allekirjoitukset ja tilinpäätösmerkintä	50
Tilintarkastuskertomus.....	50

400+
ammattilaista

7 LIIKETOIMINTAA

Liikevaihto
~ **200 M€**

150
vuotta historiaa

Vuotuinen kasvu
10%

Kannattavuus

Nettosuositteluindeksi **58**

120 projektia vuositasolla

Kotimaisuusaste
100%

Kolmas kasvun vuosi takana: vahvistuneella osaamisella kohti uusia onnistumisia

Määrätietoisesti olemme edenneet Strategia 2020 -ohjelmamme mukaisesti saavuttaen kaikki välitavoitteet aikataulussa. Vuoden 2018 aikana otimme merkittäviä edistysaskeleita niin prosessien hiomisen, osaamisen kasvattamisen kuin projektitoiminnan kehittämisen osalta. Viime vuosi olikin jo kolmas peräkkäinen kasvun vuosi: paransimme sekä liikevaihtoaamme, tulostamme että kasvatimme ammattitaitoaamme uusilla osaajilla. Erikoisosaamista vaativat hankkeet etenivät hyvässä yhteistyössä eri toimijoiden kanssa ja osa kohteista luovutettiin asiakkaille jopa alle sovitun aikataulun. Koneistomme on kovassa iskussa ja pystymme toteuttamaan entistä vaativampia hankkeita.

Meidät tunnetaan osaavasta henkilöstöstä ja vuoden 2018 aikana onnistuimme edelleen kasvattamaan osaajien määrää niin entuudestaan vahvoilla osa-alueillamme kuin uusilla liiketoiminta-alueilla. Heti vuoden alussa teimme strategiaan pohjautuvan peliliikkeen vahvistamalla liiketoimintaamme kiertotalouden ja kalliorakentamisen osaamisella. Uusien yksiköiden toiminta lähti hyvin käyntiin ja nyt meillä on erinomaiset valmiudet toteuttaa asiakkaillemme vaativimmatkin hankkeet niin silta-, väylä-, rata-, kallio-, ympäristö- kuin pohja- ja betonirakentamisen saralla.

Osaava henkilöstö rakentaa tulevaisuuden ratkaisuja

Kreate on ollut vuosi vuodelta entistä halutumpi infra-alan työpaikka, mikä mahdollisti 24 prosentin kasvun henkilöstömäärässä viime vuonna. Tämä harvinainen kasvuloikka ja kiinnostus yhtiötämme kohtaan kertoo osaltaan myös siitä, että yhtiössämme ammattilaisilla on mahdollisuus kehittyä ja työskennellä mielenkiintoisissa, vaativissa, jopa Suomen mitataavassa ainutlaatuisissa hankkeissa. Olemme myös kehittäneet yhtiötämme yhdenmukaisilla toimintatavoilla yhteiseksi, jossa yrittäjähenkisyys ja ylpeys niin omasta kuin yhdessä tekemisestä näkyy jokapäiväisessä arjen työssä.

Panostuksemme henkilöstön osaamisen ja viihtyvyyden lisäämiseksi näkyy myös vuoden 2018 henkilöstötutkimuksen tuloksissa. Sen lisäksi että vastausaktiivisuus nousi, meillä viihdytään ja sitoutuneisuus yhtiöömme on vertailuaineistoa korkeammalla tasolla. Kaikki osa-alueet olivat kehittyneet positiivisesti, mutta valitsimme kehityskohteiksi vähiten positiivisesti kehittyneet työturvallisuuden ja viestinnän. Loppuvuodesta saimme aikaan näillä alueilla jo hyviä kehitystoimenpiteitä ja jatkamme kehitystyötä myös tänä vuonna.

Hyvä työnantajamaine ja yhtenäinen yrityskulttuuri ovat merkittävässä roolissa myös tulevaisuudessa, kun haluamme uusia ammattilaisia joukkueeseemme. Henkilöstömme vankka ammattitaito ja omistautuneisuus tulevat olemaan jatkossakin toimintamme ytimessä, sillä yhdessä osaavien kreatelaisten

kanssa rakennamme ratkaisuja toimintamme kehittämiseksi ja asiakkaidemme hyväksi.

Innovatiivisia ratkaisuja ja rakentavaa yhteistyötä

Vuosi 2018 oli merkittävä meille erityisesti myös hankkeiden näkökulmasta, sillä pääsimme mukaan toteuttamaan uusia urakkamuotoja sekä olimme infra-alan asiantuntijana mukana useissa hankkeissa tarjoamassa ja kehittämässä innovatiivisia ratkaisuja. Vahva osaamisemme ja kiinnostuksemme asioiden parantamiseen konkretisoituu projekteissa, joissa olemme mukana jo kehitysvaiheessa. Tällaisten projektin lopputuloksena asiakas saa meiltä mutkattomasti yhteensovitetun laaja-alaisen infraratkaisun.

Vuoden lopussa käynnistynyt Klaukkalan ohikulkutien STk-urakan kehitysvaihe on hyvä esimerkki siitä, kuinka on mahdollista löytää niin kustannuksia merkittävästi vähentäviä kuin ympäristöystävällisyyttä lisääviä ratkaisuja. Projekteissamme otammekin huomioon jo tarjous- ja suunnittelu- vaiheessa niin kustannustehokkuuden kuin kiertotalouden mahdollisuudet materiaalivirtojen, käytettävien kierrätysmateriaalien ja kustannusten osalta.

Vuoden 2018 aikana käynnistimme ja toteutimme useita hankkeita yhteistyössä eri yksiköidemme kanssa. Sisäinen yhteistyömme toimii tarjousvaiheesta toteutukseen ja tarjoaa mahdollisuuksia tarjota entistä laaja-alaisempia kokonaisuuksia. Loppuvuonna solmimmekin kehitysvaiheen sopimuksen historiamme ensimmäisestä allianssiurakasta Helsinki-Vantaan lentoaseman terminaalin T2 laajennuksen infra- ja betonirakennustöistä. Vuoden aikana saimme valmiiksi myös useita merkittäviä hankkeita, joista Suomen kuudenneksi pisin Jännevirran silta Siilinjärvellä sekä etuajassa luovutettu Vt 1 Kirkkojärvi saivat lisäksi paljon mediahuomiota.

Kaupunkikeskustat tiivistyivät entisestään ja raiteiden merkitys lisääntyy, mikä tarkoittaa vankan erikoisosaamisen hyödyntämistä haastavissa rakennusympäristöissä. Korkean osaamisemme kautta olemme jo nyt onnistuneet vastaamaan yksityisen sektorin muuttuneeseen ja kasvaneeseen kysyntään.

Hyvänä esimerkkinä tästä on Tampereen Kansi -hanke, jota teemme SRV:lle. Oman vahvistumisemme ja toimivan sisäisen ja ulkoisen yhteistyön pohjalta voin ilokseni todeta, että ei ole sellaista hanketta, jota emme pystyisi toteuttamaan. Maantieteellinen laajentuminen Ouluun uuden toimipaikan myötä varmistaa palvelun korkeatasoisuutta ja vahvempaa paikallistuntemusta eri puolella sijaitseville asiakkaillemme.

Vahvassa talouskunnossa vuoteen 2019

Kuljemme infra-alalla ikään kuin vastavirtaan, kun peilaa jo kolmatta vuotta saavuttamaamme kannattavaan kasvuun. Vuonna 2018 kasvatimme liikevaihtoa yli 30 prosenttia ja paransimme kannattavuuttamme merkittävästi. Lähes 70 prosenttia parantunutta liiketulostamme tukivat sekä onnistunut tarjouslaskenta että projektien hallittu toteuttaminen. Jatkoimme myös toimenpiteitä tehokkaan käyttö pääomahallinnan varmistamiseksi ja pääsimme 0,7 prosenttiin liikevaihdosta, mikä on varsin hyvä taso infra-alalla.

Vuoteen 2019 lähdemme luottavaisin mielin. Inframarkkinan tasaisuus luo hyvät mahdollisuudet strategiamme toteuttamiselle, vaikka infrahankkeiden päätöksenteko aiheuttaakin tämän vuoden näkyvyyteen haasteita. Vahvan tilauskantamme myötä tavoittelemme kuitenkin liikevaihdon kasvua sekä alan suurten toimijoiden keskimääräistä tasoa korkeampaa kannattavuutta myös vuonna 2019.

Yhtiömme on taloudellisesti vahvassa vedossa, yhteistyömme niin asiakkaiden kuin alihankkijoiden kanssa on sujuvaa ja henkilöstömme sitoutuneisuus ja ammattitaito näkyvät jokaisella toteuttamallamme projektilla. Näistä lähtökohdista rakennamme positiivisin mielin entistä vaativimpia hankkeita ja kehitämme yhtiötämme infrarakentamisen edelläkävijäksi.

Timo Vikström

toimitusjohtaja
Kreate Oy

HENKILÖSTÖ RAKENTAA MAHDOLLISUUKSIA MUUTTUVASSA YMPÄRISTÖSSÄ

Infrarakentamisen toimialaa muuttavat niin kaupunkikeskustojen tiivistyminen, lisääntyvä raideliikenne kuin digitalisaatio. Kiertotalouden hyödyntäminen, uudet hankintamallit ja konsolidoituminen luovat uusia mahdollisuuksia toiminnan kehittämiseen. Motivoinut henkilöstömme luo kehitystä, jolla vastaamme muuttuvaan toimintaympäristöön ja parannamme kilpailukykyämme. Osaamista syventämällä hyödynnämme monipuolisen asiantuntemuksen asiakkaan eduksi ja toteutamme entistä haastavampia projekteja.

Trendit

Kaupunkikeskustojen tiivistyminen ja raiteiden merkitys

Vahva kokemuksemme haastavista rakennuskohdeista niin keskellä kaupunkia kuin vilkkaasti liikennöidyssä ympäristössä tarjoaa meille erinomaisen lähtökohdan vastata tulevaisuuden rakentamistarpeisiin kaupunkikeskustoissa ja raideympäristöissä. Innovatiivinen lähestymistapamme mahdollistaa parhaat ratkaisut projektien toteuttamiselle.

Kiertotalous

Tuleva kiertotalousalueemme vauhdittaa materiaalivirtojen hyödyntämistä eri projekteissa sekä vähentää neitseellisten materiaalien käyttöä infrarakentamisessa. Tarjoamme kustannustehokkaita ratkaisuja, joissa on huomioitu kiertotalous- ja ympäristönäkökohdat.

Digitalisaatio

Älykkään tiedonkäsittelyn hyödyntämisellä tehostamme koko rakentamisen prosessia suunnittelusta alihankintaan. Vaarallisten työvaiheiden automatisoinnilla parannamme työturvallisuutta ja otamme käyttöön uusia henkilöturvallisuutta parantavia menetelmiä ja laitteita.

Konsolidoituminen ja uudet hankintamallit ja muodot

Infra-alan toimijoiden tiivistyminen ja keskittyminen lisääntyy tulevaisuudessa. Omaa kilpailukykyämme rakennamme vahvoilla kumppanuuksilla ja kannattavilla hankinnoilla. Uudet hankintamallit mahdollistavat infrarakentajalle enemmän vaikutusmahdollisuuksia sekä lisäävät hankkeiden kustannustehokkuutta ja luovat innovatiivisia ratkaisuja. Olemme vahvasti mukana uusien mallien eteenpäinviemisessä.

VAATIVIEN KOHTEIDEN RATKAISUKESKEINEN TOTEUTTAJA

Autamme asiakkaitamme kehittämään sujuvampaa toimintaympäristöä toteuttamalla vaativia infrarakennushankkeita yhdessä, laadukkaasti ja tehokkaasti. Vuonna 2020 me olemme kaikissa liiketoiminnoissa alan johtavien joukossa ja kannattavuutemme on alan keskimääräistä korkeampi. Markkina-alueemme on laajentunut Skandinaviaan, ja liikevaihtomme on kasvanut 250 miljoonaan euroon.

HAEMME VOIMAA SISÄISESTÄ YHTEISTYÖSTÄ, TEHOSTAMME NYKYISIÄ VAHVUUKSIA, KASVATAMME UUSIA TUKIJALKOJA JA LUOMME UUTTA LIIKETOIMINTAA.

SILLANRAKENTAMINEN
JA -KORJAUS

POHJA- JA
BETONIRAKENTAMINEN

VÄYLÄ-
RAKENTAMINEN

RATA-
RAKENTAMINEN

KALLIO-
RAKENTAMINEN

KIERTOTALOUS
JA YMPÄRISTÖ

KYKY VOITTAÄ

Meillä on tehokas tarjouslaskenta ja kyky tehdä voittava tarjous

TEHOKAS KONE

Meillä on "alan tehokain kone"
- Emme häviä yhdellekään kilpailijalle toiminnan tehokkuudessa

YHDESSÄ ENEMMÄN

Sisäinen yhteistyömme mahdollistaa monipuolisten kokonaisuuksien tarjoamisen ja synergiaedut

ALAN PARHAAT IHMISET

Alan parhaat ihmiset ovat meillä töissä

HENKILÖSTÖ JA KIERTOTALOUS VASTUULLISUUDEN YTIMESSÄ

Kehitämme hyvinvoivaa ja sitoutunutta työyhteisöä, jolla on halu edistää yrityksen toimintaa kaikilla osa-alueilla tuloksellisuudesta yritys vastuuseen. Vuosittain toteutettavan henkilöstötutkimuksen ja kehityskeskustelujen avulla saamme henkilöstöltä kattavaa ja avointa palautetta työtyytyväisyyttä tai kehittämistä kaipaavista asioista. Vuoden 2018 henkilöstötutkimuksessa kaikki osa-alueet olivat kehittyneet positiivisesti: sekä kokonaistulos että sitoutuneisuus yhtiöön nousivat ollen vertailuaineistoa korkeammalla tasolla.

Henkilökohtaiset kehityskeskustelut ovat keskeisessä roolissa myös henkilöstön kehittämisessä. Kehityskeskusteluissa paneudutaan suorituksen johtamiseen, henkilökohtaiseen kehittämiseen sekä yrityksen ja yksikön tavoitteisiin. Tavoitteenamme on että, koko henkilöstön kanssa käydään kehityskeskustelu kerran vuodessa sekä lisäksi seurantakeskustelu toimihenkilöiden kanssa.

Vuoden aikana kehitimme myös työturvallisuutta vahvistamalla turvallisuusorganisaatiota, tehostamalla tapaturmien ilmoitusprosessia sekä ottamalla käyttöön läheltä piti -tilanteiden raportoinnin. Vuoden 2018 tapaturmataajuus nousi hieman tuotannon ja henkilöstömäärän kasvun myötä. Kehitämme toimintaamme pitkällä tähtäimellä O-tapaturmaa-ajattelumallin mukaisesti. Tavoitteellista kehittämistyötä tuetaan turvallisuusjohtamisen toimenpitein, osallistuvalla esimiestyöllä

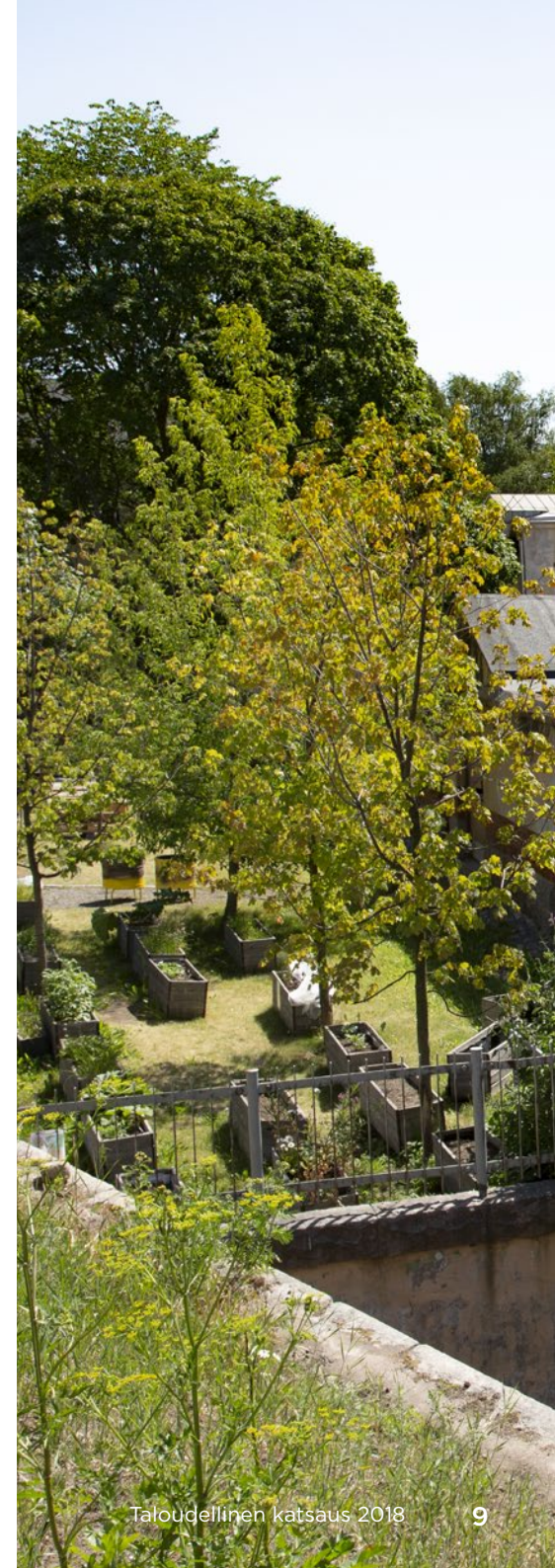
ja kuukausiraportoinnilla. Henkilöstömme sitoutuneisuus ja vahva ammattitaito edistävät turvallisuuden kehittämistä kaikilla osa-alueilla.

Kiertotalouden merkitys korostuu tulevaisuudessa

Toimintamallimme kuuluu kiertotaloutta tukevien ratkaisujen löytäminen, tarjoaminen ja käyttäminen. Toteutamme tilaajien esittämät ratkaisuvaihtoehdot toiveiden mukaisesti, mutta etsimme aktiivisesti myös muita mahdollisuuksia edistää kiertotaloutta infrarakentamisessa.

Vuoden 2018 alkupuolella perustettu Kiertotalous ja ympäristörakentaminen -yksikkö aloitti toimintansa tehokkaasti. Esimerkiksi Vantaan Kivistön kaupunkikeskuksen hankkeessa kiertotalous oli tärkeässä roolissa, mikä näkyi muun muassa alueelta purettujen siltöjen betonimäärien merkittävässä hyödyntämisessä. Materiaalien oikeanlainen hyödyntäminen onkin infrarakentamisessa ensiarvoisen tärkeää ja kiertotalouden kokonaisvaltainen huomioinen hankkeissa lisää ympäristöystävällisyyttä ja kustannustehokkuutta. Ammattilaisina varmistamme aina kierrätysmateriaalien reunaehtojen täyttymisen, kiertotalousmahdollisuuksien kokonaisvaltaisen tarkastelun sekä laadukkaan lopputuloksen.

Vastuullisuusteema	Mitattava asia	Mittari	Mittaustaajuus	2017	2018
Työelämäkäytännöt	Henkilöstön vaihtuvuus-%	Lähtövaihtuvuus, %	1 vuotta	16	5,5
Työelämäkäytännöt	Opiskelijoiden ja harjoittelijoiden määrä	%:a henkilöstöstä	1 vuotta	6,7	10,2
Työelämäkäytännöt	Miesten ja naisten osuus toimihenkilöistä	%:a toimihenkilömäärästä	1 vuotta	miehet 84,3 naiset 15,7	miehet 81,0 naiset 19,0
Työelämäkäytännöt	employee Net Promoter Score	Henkilöstötutkimuksen suosittelijaindeksi	1 vuotta	24	58
Turvallisuus ja terveys	Työtapaturmien määrä	Tapaturmataajuus	1 kk	12,5	16,4
Turvallisuus ja terveys	Sairauspoissaolojen määrä	Sairauspoissaolo, %	1 kk	2	1
Ympäristö	Ei ympäristövahinkoja	Kpl	1 vuotta	0	0
Sisäisen toiminnan laatu	Vakavat poikkeamat auditoinneissa	Kpl	1 vuotta	2	0
Yhteiskunnallinen vastuu	Ei eettisen ohjeistuksen vastaisia tapahtumia	Kpl	1 vuotta	0	0

INFRARAKENTAMISEN VAHVA JA MONIPUOLINEN ERIKOISOSAAJA

Toteutamme vankalla ammattitaidolla monipuoliset infrarakentamisen hankkeet ympäristössä kuin ympäristössä. Tarjoamme laadukkaat ratkaisut siltoihin, teihin, ratoihin, ympäristö- ja pohjarakentamiseen, kiertotalouteen sekä geotekniisiin tarpeisiin. Vaativien kohteiden erikoisosaajana panostamme kokonaisvaltaiseen laatuun ja kustannustehokkuuteen sekä toimimme joustavasti asiakasta kunnioittaen. Rakennamme tästä maasta parempaa, joka päivä.

Sillanrakentaminen ja -korjaus

Vahva kokemuksemme sillanrakentamisessa näkyy toteuttamiemme kohteiden monipuolisuudessa ja vaativuudessa. Suunnittelemme ja rakennamme haastavimmatkin vesistö-, rautatie- ja perinnesillat. Vuonna 2018 luovutimme useita siltahankkeita, kuten 577 metriä pitkän Jännevirran sillan Siilinjärvellä sekä Keroputaan ratasillan Torniossa.

Pohja- ja betonirakentaminen

Toteutamme kokonaisvaltaiset pohja- ja betonirakentamisen ratkaisut suunnittelusta toteutukseen. Erikoisosaamisemme takaa vaativatkin kohteet, joissa tarvitaan laadukkaan rakentamisen lisäksi niin vahvaa tietomallinnus- kuin muottiosaamista. Vuonna 2018 toteutimme esimerkiksi Vantaan Energialle biovoimalaitoksen ja aloitimme ainutlaatuisen Kimolan Kanavan rakentamisen.

Väylärakentaminen

Teemme vaativia urakoita isoista pieniin ohjaten suunnittelua itse tai toteuttaen kohteita tilaajan suunnitelmilla. Väylärakentaminen pitää sisällään tiet, kadut, aluerakentamisen ja moninaiset teollisuuden hankkeet. Vuonna 2018 luovutimme muun muassa Vt1 Kirkkojärvi -hankkeen etujassa sekä aloitimme Klaukkalan ohikulkutien STk-urakan kehitysvaiheen.

Ratarakentaminen

Ratatekniikan moniosaajana toteutamme kaikki rautatiealaan liittyvät rakennustyöt, maarakennusurakoinnit ja konepalvelut aina laajoista ratapihojen uusimisista pienempiin silta- ja massanvaihtotöihin. Vuonna 2018 voitimme merkittävän Pasilan läntisen lisäraiteen päällysrakenne- ja sähkörataurakan.

Kalliorakentaminen

Toteutamme haastavat asutuskeskus-, murska- ja massalouhinnat sekä kalliorakennuskohteet vankalla ammattitaidolla. Vuoden 2018 alkupuolella perustettu yksikkömme pääsi tositoimiin Kimolan kanavan vaativissa kalliorakennustöissä. Lisäksi solmimme sopimuksen NCC Industry Oy:n kanssa alkuvuodesta Itä-Suomen murskalouhinnoista ja loppuvuodesta Etelä-Suomen murskalouhinnoista.

Kiertotalous ja ympäristö

Kiertotalousyksikkö tarjoaa ratkaisuja ympäristö- ja kaatopaikkarakentamiseen sekä tukee materiaalien tehokasta hyödyntämistä, käyttämistä ja kierrättämistä Kreate-konsernin omissa projekteissa. Vuoden 2018 aikana perustetun yksikön pääpaino oli ensimmäisen vuoden aikana muiden yksiköiden tukemisessa ja kiertotalousliiketoiminnan käynnistämisessä.

Hallituksen toimintakertomus

Kreate -konsernin muodostaa konsernin emoyhtiö KE Holding Oy yhdessä 100 % omistamiensa tytäryhtiöiden (Kreate Oy ja Kreate Rata Oy) kanssa, lisäksi konsernilla on erikoispohjarakentamiseen keskittynyt yhteisyritys KFS Finland Oy, jossa konsernin omistus on 50 %.

Kreate on suomalainen infra-alan yhtiö, joka rakentaa vaativaa infraa. Kreate-konsernin tarjonta koostuu silta-, väylä-, pohja- ja betoni-, rata- ja kalliorakentamisesta sekä kiertotalous- ja ympäristöliiketoiminnasta. Kreate on alan johtava toimija erityisesti silta- ja pohjarakentamisessa sekä volyymillä että osaamisella mitattuna. Toimintaamme ohjaavat vahvat perusarvot, joilla tuomme laajalle, sekä yksityisistä että julkisista asiakkaista koostuvalle, asiakaskunnallemme ratkaisukeisyyttä. Konsernilla on toimintaa pääasiallisesti Suomessa.

Konserni julkaisee 31.12.2018 päättyneeltä tilikaudelta ensimmäisen IFRS-standardien mukaisen konsernitiilinpäätöksensä, joka sisältää vertailutiedot 31.12.2017 päättyneeltä tilikaudelta. Aiemmin Kreate (emoyhtiö KE Holding Oy) on noudattanut konsernitiilinpäätöksessään suomalaista tilinpäätösnormistoa (FAS).

TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Edellisvuosien ajan jatkunut talouden myönteinen kehitys alkoi raportointikaudella tasaantua. Koko rakentamisen klusteri kasvoi Suomessa viime vuonna arviolta 3,5 %. Infrarakentamisen markkinatilanne oli vakaa, vaikkakin inframarkkinan kasvu jäi 1-2 %:iin. Infrarakentaminen polarisoitui edelleen, Infra Ry:n selvityksen mukaan vajaa 70 % infrarakentamisen markkinasta tuli vain kolmesta maakunnasta Uudeltamaalta, Pirkanmaalta ja Varsinais-Suomesta. Rakennusteollisuus Ry:n mukaan valtion määrärahat painottuivat väyläverkon korjausvelan hallitsemiseen.

Tilastokeskuksen mukaan maanrakennusalan kustannukset nousivat 2,2 prosenttia vuoden 2017 joulukuusta vuoden 2018 marraskuuhun. Kokonaisindeksin nousuun vaikuttivat erityisesti polttoainoiden ja bitumin kallistuminen. Valmisbetonituotteiden ja kuljetuspalveluiden halpeneminen hillitsivät nousua.

TILAUSKANTA

Kreaten tilauskanta kehittyi edelleen paremmaksi vertailuvuoteen nähden ja oli katsauskauden lopussa 126,6 miljoonaa euroa (vuonna 2017: 120,7).

Kreate menestyi raportointikaudella erityisen hyvin uusissa yhteistoiminnallisissa urakamuodoissa. Suunnittelu- ja toteutusvaiheen sekä kehityselementin sisältävistä STK-hankkeista Kreate voitti ainoan suurimmalla markkina-alueella Uudella- maalla kilpailutetun hankkeen Klaukkalan ohikulkutien, jonka toteutusvaiheen sopimus arvoltaan n. 25 miljoonaa euroa allekirjoitettiin joulukuussa.

Kreate jatkoi myös yhteistoiminnallisena projektinjohtourakana tehtävän Tampereen Kansi hankkeen rakentamista. Kreate solmi loppuvuonna 2018 kehitysvaiheen sopimuksen myös historiansa ensimmäisestä allianssiurakasta Helsinki-Vantaan lentoaseman terminaalin T2 laajennuksen infra- ja betonirakennustöistä, hankkeen arvioidaan siirtyvän toteutusvaiheeseen keväällä 2019. Sekä Tampereen Kansi että T2 Infra-allianssihanke ovat arvoltaan erittäin merkittäviä ja Kreaten historian suurimmat yksittäiset sopimukset. Muita merkittäviä uusia hankkeita vuoden 2018 aikana olivat esimerkiksi Kimolan kanava, Kivistön kaupunginosan liikennejärjestelyt sekä Pasilan läntinen lisäraide.

Vuoden 2018 aikana myös valmistui ja luovutettiin useita merkittäviä hankkeita, kuten Jännevirran silta- ja väyläurakka Siiinjärvellä, K-Kampuksen pohjarakennusurakka Kalasatamassa sekä Keroputaan ratasilta Torniossa.

LIKEVAIHTO JA -TULOS

Tunnusluvut

1 000 euroa	2018	2017	2016 ¹⁾
Liikevaihto	192 364	143 894	181 632
Liiketulos	7 703	4 541	-212
% liikevaihdosta	4,0 %	3,2 %	-0,1 %
Tilikauden tulos	3 820	983	-3 533
Omavaraisuusaste ²⁾	31,3 %	39,1 %	26,5 %
Oman pääoman tuotto prosentti ³⁾	12,2 %	3,6 %	-17,5 %

¹⁾ Tilikauden 2016 tunnusluvut perustuvat FAS -konsernin lukuihin. Tunnuslukuja laskettaessa pääomallainat on huomioitu osana omaa pääomaa myös vertailukausilla.

²⁾ Omavaraisuusaste = oma pääoma (+ pääomallainat) / (taseen loppusumma - saadut ennakot) *100

³⁾ Oman pääoman tuotto prosentti = tilikauden tulos / (oma pääoma (+pääomallainat) keskimäärin) *100

Kreate-konsernin liikevaihto tilikaudella 2018 kasvoi 33,7 % ja oli 192,4 miljoonaa euroa (2017: 143,9) Liikevaihdon kasvua tuki kaikki konsernin liiketoiminta-alueet.

Vuoden 2018 liiketulos oli 7,7 miljoonaa euroa (2017: 4,5) ja se kasvoi 69,6 % vuoteen 2017 verrattuna. Myös liike-tulosprosentti parani edellisestä vuodesta ollen 4,0 % vuonna 2018 (2017: 3,2). Liiketulosta tukivat niin onnistunut tarjouslaskenta kuin projektien menestyksekkäs ja hallittu toteuttaminenkin.

INVESTOINNIT

Konsernin bruttoinvestoinnit aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin vuonna 2018 olivat 4,3 miljoonaa euroa (2017: 4,1). Suurimmat investoinnit tehtiin aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin, pääosin koneisiin ja kalustoihin.

Yrityssostot

Kreate osti 19.4.2018 liiketoimintakauppana koko Varkauden Louhinta Oy:n liiketoiminnan sisältäen koneet ja kaluston sekä henkilöstön. Liiketoimintakaupan yhteydessä Varkauden Louhinta Oy:n 15 työntekijää siirtyi konserniin vanhoina työntekijöinä. Kaupalla kehitettiin konsernin strategian mukaista liiketoimintaportfoliota ja vahvistettiin erityisesti kalliorakentamisen liiketoimintaa.

TUTKIMUS- JA KEHITYSTOIMINTA

Kreaten tutkimus- ja kehitystoiminnan tehtävänä on tukea projektitoimintaa ja kannattavaa kasvua sekä luoda uusia liiketoimintamalleja. Strategisten kivijalkojen eli tehokkaan tarjouslaskennan ja toiminnan kehittämiseksi tutkimus- ja kehitystoiminnan yksi keskeisistä painopistealueista oli tarjoustoiminnan kehittäminen ja digitalisaation hyödyntäminen toiminnassa.

Tietomallipohjaisen toimintatavan (BIM) kehittäminen infrarakentamisessa on yksi Kreaten tutkimus- ja kehitystoiminnan keskeisistä tavoitteista. Vuoden 2018 aikana luotiin kehitysstrategia, joka tähtää tietomalliosaamisen kasvattamiseen sekä tietomallinnuksen laajempaan hyödyntämiseen yhtiössä. Kreate on mallipohjaisen sillanrakentamisen huippuosaaja ja vuoden aikana henkilöstö jakoikin tietotaitoaan rakennusalan ammattilaisille kansainvälisissä konferensseissa

ja koulutustilaisuuksissa. Lisäksi tietomallinnusosaamista tuettiin rekrytoimalla uusia osaajia sekä testaamalla tietomallikäytäntöjä avainprojekteissa. Katsauskaudella laajennettiin myös Kreate-konsernin kehitysryhmää, johon kuuluu kuuluu nyt yli 40 tietomalliosaajaa tai aiheesta innostunutta osaajaa.

Lisäksi henkilöstöä koulutettiin myös hyödyntämään muita reaaliaikaisia pilvipohjaisia menetelmiä ja hyödyntämään drone-ilmakuvausta työmaatilanteiden kuvauksissa ja mitauksissa.

Tutkimus- ja kehitystoiminnan kustannukset olivat vuonna 2018 0,25 % liikevaihdosta ja kohdistuivat tietomallien, toimintatapojen sekä työturvallisuuden kehittämiseen.

RAHAVIRTA JA RAHOITUS

Konsernin liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja oli 6,4 miljoonaa euroa (2017: 18,5). Konserni jatkoi toimenpiteitään tehokkaan käyttöpääomahallinnan varmistamiseksi. Käyttöpääoma oli tilikauden lopussa 1,3 miljoonaa euroa (2017: -0,9) eli 0,7 % liikevaihdosta.

Rahavarat ja korolliset velat

Konsernin rahavarat olivat vuoden 2018 lopussa 6,1 miljoonaa euroa (2017: 6,2). Sen lisäksi yhtiöllä oli komititoituneita, nostamattomia tililimiittisopimuksia 10,0 miljoonan euron edestä.

Konsernissa oli korollisia velkoja 33,6 miljoonaa euroa (2017: 47,1). Konsernin nettovelat olivat tilikauden lopussa 27,5 miljoonaa euroa (2017:40,9). Korollisissa rahalaitoslainoissa sovelletaan kahta taloudellista kovenanttia, jotka perustuvat korollisen nettovelan ja oikaistun käyttökatteen suhteeseen sekä kassavirtaan.

Uudet rahoitussopimukset

Yhtiö solmi yhteistyöpankkinsa kanssa uuden rahoitussopimuksen marraskuussa 2018.

OSAKKEET, OSAKEPÄÄOMA ja OMA PÄÄOMA

KE Holding Oy:n osakkeiden lukumäärä oli katsauskauden lopussa 7 387 097 kappaletta ja osakepääoma 2 500 euroa. Kaikki liikkeelle lasketut osakkeet olivat maksettu täysimääräisesti. Yhtiöllä on hallussaan omia osakkeita 90 000 kappaletta.

Yhtiö päätti vuoden 2018 aikana suunnatuista osakean-neista ja laski liikkeelle yhteensä 589 877 kappaletta uusia osakkeita. Tilikaudella 2018 ei hankittu omia osakkeita.

Konsernin omaan pääomaan tilikauden 2018 lopussa sisältyy osakepääoman, sijoitetun oman pääoman rahaston ja kertyneiden voittovarojen lisäksi oman pääoman ehtoiset pääomalainat, jotka emoyhtiössä esitetään osana vierasta pääomaa. Osakkaiden antamien pääomalainojen ehtoja muutettiin tilikaudella siten, että yhtiöllä ei ole lainan pääomaan tai korkoon liittyvää maksuveloitetta. Oman pääoman ehtoisen lainan määrä vuoden 2018 lopussa oli 17,4 miljoonaa euroa.

Oman pääoman ehtoistalle lainoille kertyi korkoa joulukuussa 2018 yhteensä 0,1 miljoonaa euroa.

Tilikaudella 2018 ei ole maksettu osinkoja.

ORGANISAATORAKENNE

Kreaten organisaatio muodostuu kuudesta liiketoimintayksiköstä: Sillanrakentaminen ja -korjaus, Pohja- ja betonirakentaminen, Väylärakentaminen, Ratarakentaminen, Kalliorakentaminen, Kiertotalous ja ympäristörakentaminen sekä erikoispuhjarakentaminen, jota toteutetaan yhteisyritys KFS Finlandin kautta. Kalliorakentaminen sekä Kiertotalous ja ympäristörakentaminen -yksiköiden toiminta käynnistettiin menestyksekkäästi katsauskauden aikana. Liiketoimintayksiköiden toimintaa tukee Kreaten palveluyksiköt. Palveluyksiköitä ovat: talous/rahoitus, ICT, HR, viestintä, tekninen toimisto sekä kalusto/korjaamo.

Liiketoimintayksiköt ja palveluyksiköt, osaamisensa yhdistäen, muodostavat kokonaisuuden, jolla asiakkaalle toteutetaan laadukkaita mahdollinen lopputulos.

Johtoryhmä

Kreate-konsernin johtoryhmä katsauskaudella koostui seuraavasti: Kreate Oy:n toimitusjohtaja Timo Vikström, Kreate Oy:n varatoimitusjohtaja sekä yksikön johtaja Jaakko Kivi, yksikönjohtajat Sami Rantala, Tommi Lehtola, Juha Salminen, tekninen johtaja Petri Uitus, KFS:n toimitusjohtaja Ville Niutanen, henkilöstöpäällikkö Katja Pussinen sekä talousjohtaja Antti Heinola.

HENKILÖSTÖ

Konsernin henkilöstömäärä oli katsauskauden päättyessä 342 (2017: 272, vuonna 2016: 254). Keskimääräinen henkilöstömäärä tammi-joulukuussa oli 319 (2017: 276, vuonna 2016: 286). Osakkuusyhtiö KFS Finland Oy:n keskimääräinen henkilöstömäärä katsauskauden aikana oli 48 (2017: 49).

Palkat, palkkiot ja muut henkilöstökulut olivat vuonna 2018 yhteensä 24,5 milj. euroa (2017: 18,0), mikä on 12,7 % liikevaihdosta.

Työturvallisuus

Katsauskauden aikana konsernissa kehitettiin työturvallisuutta vahvistamalla turvallisuusorganisaatiota, tehostamalla tapaturmien ilmoitusprosessia sekä ottamalla käyttöön läheltä piti -tilanteiden raportointi. Loppuvuonna työsuojelutoimikunta ja yhteistoimintaneuvottelukunta yhdistettiin ja laajennettiin koskemaan koko konsernin toimintaa.

Vuonna 2018 Kreate Oy:ssä ja Kreate Rata Oy:ssä tapahtui yhteensä yhdeksän tapaturmataajuuteen vaikuttavaa tapaturmaa ja KFS Finland Oy:ssä viisi. Henkilöstömäärään suhteutettu tapaturmataajuus oli Kreaten ja Kreate Radan osalta 16,4 ja KFS Finlandin 37,5.

Kreate-konserni kehittää toimintaansa pitkällä tähtäimellä O-tapaturmaa-ajattelumallin suuntaisesti. Tavoitteellista kehittämistyötä tuetaan turvallisuusjohtamisen toimenpitein, osallistuvalla esimiestyöllä ja kuukausiraportoinnilla. Henkilöstön sitoutuneisuus ja vahva ammattitaito edistävät turvallisuuden kehittämistä kaikilla osa-alueilla.

Henkilöstön kehittäminen

Vuonna 2018 henkilöstöhallinnon tärkeimpiä painopistealueita olivat sisäisen seurannan ja raportoinnin kehittäminen sekä projekteilla työskentelevän henkilöstön työn tukeminen. Näihin tavoitteisiin pohjautuen kehitettiin ja rakennettiin HR-portaali sekä jatkettiin palkka- ja henkilöstöhallinnon kehitystyötä. Tavoitteena on ollut tuoda henkilöstön kehittämistoimenpiteet lähemmäs henkilöstön ja esimiesten arkipäivää. Vuoden aikana tehdyt toimenpiteet osoittautuivat toimiviksi ja prosessit ovat selkeästi tarkentuneet.

Vuosittain toteutettavan henkilöstötutkimuksen avulla saadaan henkilöstöltä kattavaa ja avointa palautetta työtyytyväisyyttä tai kehittämistä kaipaavista asioista. Vuoden 2018

henkilöstötutkimuksessa kaikki osa-alueet olivat kehittyneet positiivisesti ja sekä kokonaistulos että sitoutuneisuus yhtiöön nousivat ollen vertailuaineistoa korkeammalla tasolla. Tulosten perusteella kehittämiskohteiksi nostettiin viestinnän ja turvallisuuden kehittämisen yhtiössä, minkä johdosta katsauskauden aikana vahvistettiin viestinnän ja turvallisuuden osaamista ja kehitettiin prosesseja tukitoiminnoissa. Sisäisen viestinnän ja turvallisuuden kehittäminen jatkuvat vuonna 2019.

Henkilökohtaiset kehityskeskustelut ovat myös keskeisessä roolissa henkilöstön kehittämisessä. Katsauskauden aikana yhtiössä kehitettiin kehityskeskusteluprosessia ja -seurantaa sekä panostettiin siitä viestimiseen. Tavoitteena on, että koko henkilöstön kanssa käydään vuosittain kehityskeskustelu sekä lisäksi toimihenkilöiden kanssa lisäksi seurantakeskustelu syksyllä. Kehityskeskusteluissa paneudutaan suorituksen johtamiseen, henkilökohtaiseen kehittymiseen sekä yrityksen ja yksikön tavoitteisiin.

YHTIÖKOKOUKSEN PÄÄTÖKSET

Tilinpäätöksen vahvistaminen

KE Holding Oy:n 9.4.2018 pidetty varsinainen yhtiökokous vahvisti tilinpäätöksen ja myönsi hallitukselle vastuuvapauden tilikaudelta 1.1.-31.12.2017. Yhtiökokous päätti, että tilikauden 2017 voitto siirretään voitto-/tappiotilille ja että osinkoa ei makseta.

Yhtiökokous päätti valita hallituksen jäseneksi uudelleen seuraavat jäsenet: Janne Näränen, Petri Rignell, Vesa Uotila, Ronnie Neva-aho, Timo Kohtamäki.

Tilintarkastaja

Tilintarkastajaksi valittiin tilintarkastusyhteisö Ernst & Young Oy ja päävastuulliseksi tilintarkastajaksi Mikko Ryttilähti.

LÄHITULEVAISUUDEN RISKIT

Kreate luokittelee riskit toiminnallisiin-, talouteen- ja rahoitukseen-, vahinko- ja toimintaympäristöriskeihin.

Toiminnalliset riskit liittyvät projektien hallinta-asteeseen. Kreate mitigoi näitä riskejä strategiansa keskeisillä kulmakivillä, joihin lukeutuu ihmisten osaaminen sekä projektitasolla, liiketoimintajohdossa että tukifunktioissa. Raportointikauden

aikana Kreate kehitti projektinhallintaa edelleen koko tuotantoprosessissa tarjouslaskennasta toteutukseen mm. säännöllisillä projektiraporteilla ja -ennusteilla ja tarjouslaskennan keskittämisen ja vahvemman ohjauksen avulla.

Talouteen ja rahoituksen liittyvät riskit hallitaan konsernin ohjeistuksen mukaisesti. Konsernin rahoitus pohjaa uudistettiin raportointikaudella parantamaan riskienhallinnan tasoa edelleen.

Vahinkoriskien hallinnassa ennakoivat projektinhallinnan menettelyt, vakava suhtautuminen työturvallisuuteen ja riittävän vakuutusturvan varmistaminen ovat keskeisiä tekijöitä.

Rakentamisen suhdannevaihtelu on toimintaympäristöriskeistä vakavin. Kilpailutilanteen odotetaan jatkuvan kaikissa Kreeten liiketoiminnoissa kireänä, jonka johdosta yhä vahvempi erikoistuminen syväosaamista vaativiin infraliiketoimintoihin korostuu. Kreate seuraa säännöllisesti panoshintojen kehitystä ja varmistaa hankinnoissaan muuttuvien tilanteiden hallinnan.

STRATEGIA

Kreeten strategia päivitettiin vuonna 2017 kaudelle 2018–2020. Kreate eteni raportointikaudella strategiansa mukaisesti ja tarjonta laajentui kattamaan kaikki strategian mukaiset liiketoiminnot. Strategian perustana on Kreeten johtava asema vaativien kohteiden ratkaisukeskeisenä toteuttajana. Strategiakauden päättyessä vuonna 2020 Kreate on kaikissa liiketoiminnoissaan alan johtavien joukossa, kannattavuutemme on alan keskimääräistä korkeampi, toimintamme Skandinaviassa on laajentunut ja liikevaihtomme on kasvanut 250 miljoonaan euroon. Erikoistumme yhä vahvemmin vaativiin infrakohteisiin, laajennamme paikkaamme toimialan arvoketjussa uusissa hankintamuodoissa ja kumppanoidumme yhä laajemmin sekä asiakkaiden että muiden palvelun tuottajien kanssa. Kasvamme alan kärkitoimijaksi tietomallinnuksen hyödyntämisessä ja kiertotaloudessa. Strategiamme kulmakivinä ovat alan parhaat ihmiset, kyky voittaa, yhdessä enemmän ja ylivertainen operatiivinen tehokkuus.

NÄKYMÄT

Rakennusalan suhdanneryhmä (Raksu) arvioi rakentamisen tuotannon supistuvan kuluvana vuonna, ennustehaarukka on -2,5 – -0,5 prosenttia.

Kulunut vuosi 2018 oli lisämäärärahaa sisältäneen korjausvelkaohjelman viimeinen ja valtion inframäärärahojen ennakoidaan tippuvan v. 2019 n. 400 miljoonaa euroa ilman budjetin lisäpanostuksia. Kasvukeskuksien kunnat erityisesti pääkaupunkiseudulla, Pirkanmaalla, Varsinais-Suomessa ja Pohjois-Pohjanmaalla sen sijaan investoivat runsaasti katuverkkoon ja alueinfraan muun rakentamisen yhteydessä.

Talonrakentaminen on merkittävästi syklisempää ja suhdanneherkempää verrattuna siihen Infrarakentamisen kenttään, jossa Kreate toimii. Tämän lisäksi Kreate on erikoistunut infrarakentamisessa liiketoimintoihin, jotka kasvavat vahvojen megatrendien mukana. Kreate tulee vuonna 2019 etenemään strategiansa mukaisesti. Vahvan tilauskantansa kautta Kreate tavoittelee liikevaihdon kasvua sekä alan suurten toimijoiden keskimääräistä tasoa korkeamman kannattavuuden ylläpitämistä.

TILIKAUDEN JÄLKEISET TAPAHTUMAT

Tilikauden jälkeen ei ole ollut olennaisia tapahtumia.

HALLITUKSEN ESITYS JAKOKELPOISTEN VAROJEN KÄYTÖSTÄ

KE Holding Oy:n tilikauden tulos on 602 430,67 euroa. Hallitus esittää yhtiökokoukselle, että tilikaudelta 2018 osinkoja ei jaeta, ja että tilikauden tulos kirjataan voitonjakokelpoiseen varoihin.

Konsernin laaja tuloslaskelma

1 000 euroa	Liite	2018	2017
Liikevaihto	2.1	192 364	143 894
Liiketoiminnan muut tuotot	2.2	473	95
Materiaalit ja palvelut	2.3	-151 454	-111 636
Työsuhde-etuuksista aiheutuneet kulut	2.5.1	-24 471	-17 979
Liiketoiminnan muut kulut	2.4	-7 672	-7 182
Osuus osakkuusyhtiöiden tuloksesta	7.3	1 502	300
Poistot ja arvonalentumiset	5	-3 039	-2 952
Liiketulos		7 703	4 541
Rahoitustuotot		149	279
Rahoituskulut		-3 138	-3 191
Rahoitustuotot ja -kulut	3.2	-2 989	-2 912
Tulos ennen veroja		4 714	1 629
Tuloverot	6.1	-894	-645
Tilikauden tulos		3 820	983
Tilikauden laaja tulos		3 820	983
Tilikauden tuloksen jakautuminen			
Emoyhtiön omistajille		3 820	983

Liitetiedot muodostavat olennaisen osan tilinpäätöstä

Konsernitase

1 000 euroa	Liite	31.12.2018	31.12.2017	1.1.2017
VARAT				
Pitkäaikaiset varat				
Aineettomat hyödykkeet	5.2	1 002	1 415	900
Liikearvo	5.2, 7.2	35 594	35 594	26 326
Aineelliset hyödykkeet	5.1	13 427	10 244	7 890
Sijoitukset osakkuusyhtiöihin	7.3	7 891	7 437	5 087
Muut saamiset	3.3, 7.3	281	151	133
Laskennalliset verosaamiset	6.2	2	14	55
Pitkäaikaiset varat yhteensä		58 198	54 855	40 392
Lyhytaikaiset varat				
Vaihto-omaisuus	4.1	55	79	89
Myyntisaamiset ja muut saamiset	4.2	31 572	21 793	30 918
Tuloverosaamiset	6.1	0	2	359
Rahavarat	3.3	6 140	6 209	2 364
Lyhytaikaiset varat yhteensä		37 767	28 082	33 730
Varat yhteensä		95 965	82 937	74 122

1 000 euroa	Liite	31.12.2018	31.12.2017	1.1.2017
OMA PÄÄOMA				
Osakepääoma		3	3	3
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto		8 127	7 197	5 397
Oman pääoman ehtoinen laina		17 362	0	0
Voittovarot		4 534	879	-104
Oma pääoma yhteensä	3.2	30 025	8 079	5 295
VELAT				
Pitkäaikainen vieras pääoma				
Laskennalliset verovelat	6.2	426	288	149
Korollinen vieras pääoma	3.3	28 703	44 074	35 425
Koroton vieras pääoma		0	0	172
Pitkäaikainen vieraspääoma yhteensä		29 129	44 362	35 746
Lyhytaikainen vieras pääoma				
Korollinen vieras pääoma	3.3	4 904	2 986	9 950
Ostovelat ja muut velat	4.3	30 517	26 441	21 719
Tuloverovelat	6.1	342	621	26
Varaukset	8.1	1 048	449	1 386
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä		36 811	30 496	33 081
Vieras pääoma yhteensä		65 940	74 858	68 826
Oma pääoma ja velat yhteensä		95 965	82 937	74 122

Konsernin rahavirtalaskelma

1 000 euroa	Liite	2018	2017
Tilikauden tulos		3 820	983
Poistot ja arvonalentumiset		3 039	2 952
Rahoitustuotot ja -kulut		2 989	2 912
Tuloverot		894	645
IFRS 16		-862	-733
Muut oikaisut		-1 540	-300
Oikaisut, yhteensä		4 520	5 476
Myyntisaamisten ja muiden saamisten muutos		-10 026	10 100
Vaihto-omaisuuden muutos		23	11
Ostovelkojen ja muiden velkojen muutos		7 512	2 331
Varausten muutos		599	-937
Käyttöpääoman muutos, yhteensä		-1 891	11 505
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja		6 449	17 965
Maksetut korot liiketoiminnasta		-16	-6
Saadut korot liiketoiminnasta		149	81
Muut rahoituserät		-242	-52
Saadut osingot		0	250
Maksetut verot		-993	264
LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA		5 348	18 502
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	3.6, 5.1, 5.2	-4 219	-2 682
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutus	5.1, 5.2	540	666
Tytäryhtiöosakkeiden ja liiketoimintojen hankinta	7.2	-2 128	-11 100
Luovutustulot muista sijoituksista	2.2	203	
Myönnettyt lainat	7.3		-2 304
Lainasaamisten takaisinmaksut	7.3	1 000	
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		-4 604	-15 420

1 000 euroa	Liite	2018	2017
Pääomasijoitukset	3.1	929	1 900
Omien osakkeiden hankinta	3.1		-99
Pitkäaikaisten lainojen nostot	3.6	17 357	24 886
Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut	3.6	-11 019	-15 352
Lyhytaikaisten lainojen takaisinmaksut	3.6	-1 800	-9 362
Vuokrasopimusvelkojen muutos, IFRS 16	3.6	298	318
Lainojen korot ja muut kulut	3.2	-6 578	-1 528
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		-813	763
RAHAVAROJEN MUUTOS		-69	3 845
Avaavan taseen mukaiset rahavarat		6 209	2 364
Rahavarojen muutos		-69	3 845
Rahavarat tilikauden lopussa		6 140	6 209

Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista

1 000 euroa	Osaakepääoma	Käyvän arvon rahasto	Sijoitetun vapaan pääoman rahasto	Oman pääoman ehtoinen laina	Voittovar	Oma pääoma yhteensä
Oma pääoma 1.1.2017 (FAS)	3	-244	5 397		-4 374	782
Siirtymän vaikutukset		244			4 270	4 513
Oma pääoma 1.1.2017 (IFRS)	3		5 397		-104	5 295
Laajan tuloksen erät						
Tilikauden tulos					983	983
Laajan tuloksen erät yhteensä, emoyhtiön omistajille kuuluva osuus					983	983
Liiketoimet omistajien kanssa						
Pääomasijoitukset			1 900			1 900
Omien osakkeiden hankinta			-99			-99
Liiketoimet omistajien kanssa yhteensä			1 801			1 801
Oma pääoma 31.12.2017	3		7 197		879	8 079

1 000 euroa	Osaakepääoma	Käyvän arvon rahasto	Sijoitetun vapaan pääoman rahasto	Oman pääoman ehtoinen laina	Voittovar	Oma pääoma yhteensä
Oma pääoma 1.1.2018	3		7 197		879	8 079
Oma pääoma 1.1 oikaisut					-47	-47
Laajan tuloksen erät						
Tilikauden tulos					3 820	3 820
Laajan tuloksen erät yhteensä, emoyhtiön omistajille kuuluva osuus					3 820	3 820
Liiketoimet omistajien kanssa						
Pääomasijoitukset			929			929
Omien osakkeiden hankinta						
Oman pääoman ehtoinen laina				17 362		17 362
Oman pääoman ehtoisen lainan korot					-117	-117
Liiketoimet omistajien kanssa yhteensä			929	17 362	-117	18 174
Oma pääoma 31.12.2018	3		8 127	17 362	4 534	30 025

Liitetiedot muodostavat olennaisen osan tilinpäätöstä

Konsernitilinpäätöksen liitetiedot

Konsernin perustiedot

KE Holding Oy tytäryhtiöineen on suomalainen infra-alan konserni, joka rakentaa vaativaa infraa. Konsernin tarjonta koostuu silta-, väylä-, pohja- ja betoni-, rata- ja kalliorakentamisesta sekä kiertotalous- ja ympäristöliiketoiminnasta. Konserni on alan johtava toimija erityisesti silta- ja pohjarakentamisessa sekä volyyymillä että osaamisella mitattuna. Toimintaamme ohjaavat vahvat perusarvot, joilla tuomme laajalle sekä yksityisistä että julkisista asiakkaista koostuvalle asiakaskunnallemme ratkaisukeskeytyä. Konsernilla on toimintaa pääasiallisesti Suomessa.

Konsernin emoyhtiö KE Holding Oy on 31.1.2014 rekisteröity, Suomen lakien mukaan perustettu osakeyhtiö. Yhtiön Y-tunnus on 2601364-3 ja pääkonttorin rekisteröity osoite on Haara-kaari 42, 04360 Tuusula. KE Holding Oy (myöhemmin "yhtiö") yhdessä liitetiedossa 7.1 esitettyjen tytäryhtiöiden kanssa muodostaa KE Holding Oy -konsernin (myöhemmin "konserni").

Yhtiön hallitus on hyväksynyt tämän konsernitilinpäätöksen kokouksessaan 26.3.2019. Suomen osakeyhtiölain mukaan osakkeenomistajilla on mahdollisuus hyväksyä tai hylätä tilinpäätöksen julkistamisen jälkeen pidettävässä yhtiökokouksessa. Yhtiökokouksella on myös oikeus tehdä päätös tilinpäätöksen muuttamisesta.

1. Tilinpäätöksen yleiset laatimisperiaatteet

1.1. Laatimisperusta

Konsernitilinpäätös on laadittu Euroopan unionissa sovellettavaksi hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (International Financial Reporting Standards, IFRS) mukaisesti, ja sitä laadittaessa on noudatettu 31.12.2018 voimassa olleita IAS- ja IFRS-standardeja sekä SIC- ja IFRIC-tulkintoja. Lisäksi konserni on siirtynyt suoraan soveltamaan uusia IFRS 9, IFRS 15 ja IFRS 16 standardeja, joiden pakollinen käyttöönotto on 1.1.2018 (IFRS 9 ja IFRS 15) ja 1.1.2019 (IFRS 16). Konsernitilinpäätöksen liitetiedot ovat myös suomalaisen, IFRS-säännöksiä täydentävän kirjanpito- ja yhteisöläinsäädännön vaatimuksen mukaiset.

Konserni julkaisee 31.12.2018 päättyneeltä tilikaudelta ensimmäisen IFRS-standardien mukaisen konsernitilinpäätöksen, joka sisältää vertailutiedot 31.12.2017 päättyneeltä tilikaudelta. IFRS-siirtymisen yhteydessä on sovellettu IFRS 1 Ensimmäinen IFRS-standardien käyttöönotto -standardia, jonka mukainen siirtymäpäivä on 1.1.2017. Aiemmin KE Holding Oy on noudattanut tilinpäätöksessään suomalaista tilinpäätösnormistoa (FAS). IFRS siirtymän vaikutukset konsernitilinpäätökseen on esitetty liitetiedossa 1.2.

Konsernitilinpäätös on laadittu euroissa ja se esitetään tuhansina euroina, ellei toisin ole mainittu, pyöristäen luvut lähimpään tuhanteen euroon, joten yksittäisten esitettyjen lukujen summat voivat poiketa esitetystä summasta.

IFRS-standardien mukaisen tilinpäätöksen laatiminen edellyttää johdolta tiettyjen kirjanpitoilisten arvioiden tekemistä sekä harkintaan perustuvia ratkaisuja. Harkinta vaikuttaa laatimisperiaatteiden valintaan ja niiden soveltamiseen sekä varojen, velkojen, tuottojen ja kulujen määrään, samoin kuin esitettäviin liitetietoihin.

Harkinnassaan johto käyttää arvioita ja oletuksia, jotka perustuvat aiempaan kokemukseen sekä johdolla tilinpäätöshetkellä olevaan näkemykseen. Arvioita ja ratkaisuja käydään

läpi säännöllisesti. Konsernissa johdon harkinta liittyy mm. osatuloutukseen, arvonalennustestaukseen sekä varausten ja laskennallisten verojen kirjaamiseen. Näistä on tarkemmin kerrottu kyseisen liitetiedon kohdalla.

1.2. Siirtyminen IFRS standardien noudattamiseen

Seuraavassa esitetään IFRS-standardien käyttöönotosta aiheutuvat vaikutukset suomalaisen tilinpäätösnormiston (FAS) mukaiseen konsernin tuloslaskelmaan kaudelta 1.1.2017–31.12.2017 sekä konsernin taseeseen IFRS-standardeihin siirtymispäivänä 1.1.2017 sekä 31.12.2017.

IFRS tilinpäätöksen siirtyminen vaikuttaa myös konsernin rahavirtalaskelmaan ja vaikutukset kohdistuvat lähinnä liiketoiminnan ja investointien rahavirtaan. FAS konsernissa rahavarojen muutos oli vuonna 2017 3,2 miljoonaa euroa ja IFRS konsernissa muutos oli 3,8 miljoonaa euroa. Ero selittyy suurimmaksi osin KFS Finland Oy:n alakonsernin rahavirtavaikutuksen poisjäännillä. Osa erosta selittyy myös Railtek Oy Radan ja Railtek Oy Insan hankintoihin liittyvällä ajallisella erolla.

Konsernin tuloslaskelman siitalaskelma 1.1.2017–31.12.2017

1 000 euroa	Selite	2017 FAS	Hankinnat	Osakkuus-yhtiö	Muut oikaisut	2017 IFRS	
	Liikevaihto	a2, b	149 258	-654	-4 711	143 894	
	Liiketoiminnan muut tuotot	b	139	0	-44	95	
	Materiaalit ja palvelut	a2, b	-114 266	1 265	1 365	-111 636	
	Työsuhde-etuuksista aiheutuneet kulut	a2, b	-20 064	354	1 731	-17 979	
	Liiketoiminnan muut kulut	a2, b, c	-8 039	-240	683	414	-7 182
	Osuus osakkuusyhtiöiden tuloksesta	b			300	300	
	Poistot ja arvonalentumiset	a1&2, b, c	-6 388	3 357	484	-405	-2 952
	Liiketulos		640	4 082	-191	10	4 541
	Rahoitustuotot	a2, b	264	-19	33		279
	Rahoituskulut	a2, b, c	-3 644	46	49	357	-3 191
	Rahoitustuotot ja -kulut		-3 379	28	82	357	-2 912
	Tulos ennen veroja		-2 739	4 109	-109	367	1 629
	Tuloverot	a1&2, b, c	-501	-153	76	-67	-645
	Tilikauden tulos		-3 240	3 956	-32	300	983

Konsernitaseen siltalaskelma 1.1.2017

1 000 euroa	Selite	1.1.2017 FAS	Hankinnat	Osakkuusyhtiö	Muut oikaisut	1.1.2017 IFRS	
VARAT							
Pitkäaikaiset varat							
	Aineettomat hyödykkeet	a1, b	342	585	-26	900	
	Liikearvo	a1	25 986	340		26 326	
	Aineelliset hyödykkeet	b, c	8 224	-1 028	694	7 890	
	Sijoitukset osakkuusyhtiöihin	a1, b	0	4 381	706	5 087	
	Muut saamiset	b	138	-5		133	
	Laskennalliset verosaamiset	c			55	55	
	Pitkäaikaiset varat yhteensä		34 691	5 305	-353	749	40 392
Lyhytaikaiset varat							
	Vaihto-omaisuus		89			89	
	Myyntisaamiset ja muut saamiset	b	31 616	-698		30 918	
	Tuloverosaamiset	b	453	-95		359	
	Rahavarat	b	3 323	-960		2 364	
	Lyhytaikaiset varat yhteensä		35 482	-1 752		33 730	
	Varat yhteensä		70 173	5 305	-2 105	749	74 122

Konsernitaseen siltalaskelma 1.1.2017

1 000 euroa	Selite	1.1.2017 FAS	Hankinnat	Osakkuusyhtiö	Muut oikaisut	1.1.2017 IFRS	
OMA PÄÄOMA							
	Osakepääoma		3			3	
	Käyvän arvon rahasto		-244		244		
	Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto		5 397			5 397	
	Voittovarot	a1, b, c	-4 374	5 188	-857	-62	-104
	Oma pääoma yhteensä		782	5 188	-857	182	5 295
VELAT							
Pitkäaikainen vieras pääoma							
	Laskennalliset verovelat	a1, c		117	32	149	
	Korollinen vieras pääoma	b, c	35 399	-203	229	35 425	
	Koroton vieras pääoma		172			172	
	Pitkäaikainen vieraspääoma yhteensä		35 571	117	-203	261	35 746
Lyhytaikainen vieras pääoma							
	Korollinen vieras pääoma	c	9 643		306	9 950	
	Ostovelat ja muut velat	b	22 752	-1 032		21 719	
	Tuloverovelat	b	27	-1		26	
	Varaukset	b	1 398	-12		1 386	
	Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä		33 819	-1 045	306	33 081	
	Vieras pääoma yhteensä		69 391	117	-1 248	567	68 826
	Oma pääoma ja velat yhteensä		70 173	5 305	-2 105	749	74 122

Konsernitaseen siltalaskelma 31.12.2017

1 000 euroa	Selite	31.12.2017 FAS	Hankinnat	Osakkuusyhtiö	Muut oikaisut	31.12.2017 IFRS	
VARAT							
Pitkäaikaiset varat							
	Aineettomat hyödykkeet	a1, b	506	925	-16	1 415	
	Liikearvo	a1&2, b	33 022	4 224	-1 652	35 594	
	Aineelliset hyödykkeet	a2, b, c	11 910	-200	-2 472	1 006	10 244
	Sijoitukset osakkuusyhtiöihin	a1, b	0	4 381	3 056	7 437	
	Muut saamiset	b	154		-3	151	
	Laskennalliset verosaamiset	c				14	14
	Pitkäaikaiset varat yhteensä		45 592	9 330	-1 086	1 020	54 855
Lyhytaikaiset varat							
	Vaihto-omaisuus	b	138				79
	Myyntisaamiset ja muut saamiset	b	22 556		-763		21 793
	Tuloverosaamiset	b	122		-120		2
	Rahavarat	b	6 477		-269		6 209
	Lyhytaikaiset varat yhteensä		29 293		-1 211		28 082
	Varat yhteensä		74 886	9 330	-2 297	1 020	82 937

1 000 euroa	Selite	31.12.2017 FAS	Hankinnat	Osakkuusyhtiö	Muut oikaisut	31.12.2017 IFRS		
OMA PÄÄOMA								
	Osakepääoma		3			3		
	Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto		7 197			7 197		
	Voittovarot	a1&2, b, c	-7 614	9 144	-889	238	879	
	Oma pääoma yhteensä		-414	9 144	-889	238	8 079	
VELAT								
Pitkäaikainen vieras pääoma								
	Laskennalliset verovelat	a1&2, c		231		58	288	
	Korollinen vieras pääoma	b, c	44 047		-242	269	44 074	
	Pitkäaikainen vieraspääoma yhteensä		44 047	231	-242	327	44 362	
Lyhytaikainen vieras pääoma								
	Korollinen vieras pääoma	b, c	2 807		-276	455	2 986	
	Ostovelat ja muut velat	b	27 234		-793		26 441	
	Tuloverovelat	a2, b	750		-46		621	
	Varaukset	b	463				449	
	Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä		31 253		-46	-1 166	455	30 496
	Vieras pääoma yhteensä		75 300	185	-1 408	782	74 858	
	Oma pääoma ja velat yhteensä		74 886	9 330	-2 297	1 020	82 937	

1.2.1. Hankinnat (a)

Liikearvo (a1)

Konserni on päättänyt soveltaa takautuvasti IFRS 3 Liiketoimintojen yhdistäminen -standardia. Tämä koskee kaikkia konsernin tekemiä hankintoja, joista ensimmäinen tehtiin 7.3.2014. Ennen IFRS-siirtymähetkeä 1.1.2017 konsernissa oli tehty yhteensä kolme tytäryhtiöhankintaa, joista yhteen sisältyi osakkuusyhtiöosakkeet. Konserni on testannut liikearvon arvonalentumisen varalta vuosina 2014-2016, eikä arvonalentumiskirjaukselle ole ollut perusteita.

FAS-tilinpäätöksessä hankittujen yhtiöiden hankintameno on sisällytetty varainsiirtovero ja asiantuntijakulut. IFRS-tilinpäätöksessä nämä kirjataan kuluksi tilikaudella, jonka aikana menot toteutuvat.

FAS-tilinpäätöksessä hankintahinnan ja tytäryhtiön hankintahetken oman pääoman erotus on kirjattu liikearvoksi. IFRS-tilinpäätöksessä yksilöitävissä olevat hankitut varat, ja vastattavaksi otetut velat ja ehdolliset velat arvostetaan hankinta-ajankohdan käypiin arvoihin. Yksilöitävissä oleviksi varoiksi, joita ei ole ollut arvostettuna hankitun yhtiön taseessa, on tunnistettu asiakassuhteet ja tilauskanta. Hankintahinnan ja hankitun yhtiön nettovarallisuuden käyvän arvon erotus kirjataan liikearvona.

FAS-tilinpäätöksessä liikearvo poistetaan vaikutusaikaan, mikä konsernissa on ollut 10 vuotta. IFRS-tilinpäätöksessä liikearvoa ei poisteta ennalta laaditun suunnitelman mukaan, vaan sitä testataan vuosittain mahdollisen arvonalentumisen selvittämiseksi. Asiakassuhteet ja tilauskanta tullaan poistamaan taloudellisenä vaikutusaikanaan.

Vuonna 2017 hankitut Railtek Oy Rata ja Railtek Oy Insa on yhdistelty FAS -konserniin siitä ajankohdasta, josta lähtien kassavirrat ovat kuuluneet ostajalle (locked box date). IFRS tilinpäätökseen Railtek Oy Rata ja Railtek Oy Insa yhdisteltiin ensimmäisen kerran kaupparin allekirjoituspäivänä, jolloin Krete Oy on saanut määräysvallan omistusoikeuden siirtymisen myötä. Konserniin yhdistelyn eriaikaisuuden takia syntyy tulokseen, liikearvoon ja omaan pääomaan FAS- ja IFRS-tilinpäätösten välille käsittelyero.

Alla on esitetty liikearvon muodostuminen ennen IFRS-standardeihin siirtymistä tehdyistä yrityskaupoista:

1 000 euroa	1.1.2017
IFRS 3 mukainen yhteenlaskettu vastike	59 923
Yhtiön taseessa arvostettujen varojen käypä arvo	45 534
Tilauskanta	3 456
Osakkuusyhtiöosakkeiden käypä arvo	4 381
Varat yhteensä	53 370
Yhtiön taseessa arvostettujen velkojen käypä arvo	19 082
Velat yhteensä	19 082
Laskennalliset verot	691
Nettovarallisuuden käypä arvo	33 597
Liikearvo	26 326

FAS:n ja IFRS:n välinen ero liikearvossa johtuu suurelta osin FAS-liikearvosta tehdyistä poistoista, jotka on peruutettu IFRS-tilinpäätöksessä, sekä osakkuusyhtiöiden eri yhdistämismenetelmistä FAS- ja IFRS-tilinpäätöksissä. Lisäksi eroa syntyy kauppahinnan kohdentamisessa tilauskannoille ja asiakassuhteille, transaktiomenojen eliminoimisesta liikearvosta sekä muista FAS:n ja IFRS:n välisistä hankintamenoilaskelman laatimiseen liittyvistä eroista. Alla on kuvattu olennaisimmat oikaisut FAS:n ja IFRS:n välillä koskien siirtymähetken tasetta 1.1.2017 ja tasetta 31.12.2017.

- FAS-tilinpäätöksessä tehdyt liikearvopoistot palautettiin 1.1.2017 IFRS-taseessa voittovaroja vasten. 31.12.2017 IFRS-tilinpäätöksessä palautettiin lisäksi vuonna 2017 kertyneet FAS-liikearvopoistot sekä vanhoista että vuonna 2017 tehdyistä hankinnoista.
- Konsernin osakkuusyhtiö KFS Finland Oy:n osakkeet hankittiin konserniin ennen IFRS-siirtymähetkeä osana tytäryhtiökauppaa ja sen liikearvo sisältyi FAS-tilinpäätöksessä tytäryhtiön liikearvoon. IFRS-hankintamenoilaskelmassa osakkuusyhtiöosakkeille kohdistettiin käypä arvo, joka esitetään erässä osuudet osakkuusyhtiöissä. Osakkuusyhtiö hankki vuonna 2017 omistukseensa Sotkamon Porapaalu Oy:n, mistä kirjattiin FAS-tilinpäätökseen liikearvo. IFRS-tilinpäätöksessä liikearvoa ei synny, koska hankinta sisältyy kokonaisuudessaan hankinnan tehneen osakkuusyhtiön arvoon, joka esitetään yhdellä rivillä (tämä vaikutus on esitetty liikearvo-rivillä sarakkeella osakkuusyhtiöt).
- FAS-tilinpäätöksessä hankintojen kohteiden hankintahetken tilauskannat ja asiakkuudet on sisällytetty liikearvoon. IFRS-tilinpäätöksessä tilauskannat ja asiakkuudet ovat hankittavan liiketoiminnan yksilöitävissä olevia varoja ja niille on määritetty käypä arvo ja ne on kirjattu omaksi omaisuuseräkseen aineettomiin hyödykkeisiin. Tilaukannoista ja asiakkuuksista on myös kirjattu laskennallinen vero. Ennen IFRS-siirtymäpäivää tehdyissä hankinnoissa yksilöitäviksi varoiksi tunnistettiin tilauskannat ja niiden poisto aika määritettiin hankkeiden toteutumisajankohdan perusteella. Tilaukannasta tehtiin poistoja ennen IFRS-siirtymää ja jäljellä oleva määrä poistettiin loppuun vuonna 2017. Vuonna 2017 tehdyissä hankinnoissa tunnistettiin yksilöitäviksi varoiksi asiakkuudet, ja niille määriteltiin 10 vuoden poisto aika.
- IFRS-taseessa 1.1.2017 sekä IFRS-taseessa 31.12.2017 liikearvosta eliminoitiin hankintoihin liittyviä kuluja, sisältäen osakkuusyhtiöhankintaan liittyviä kuluja, kertyneitä voittovaroja vastaan.
- Lisäksi liikearvoon on tehty muita vähäisiä hankintojen hankintahetken taseeseen liittyviä oikaisuja.

Muut hankinnat sarakkeella esitetyt oikaisut (a2)

Hankinnat -sarakkeella on esitetty myös muita kuin liikearvoon vaikuttavia oikaisuja, jotka liittyvät lähinnä Railtekin yhtiöihin.

- Railtek Oy Radan ja Railtek Oy Insan hankintojen ajallinen ero vaikuttaa tuloslaskelman kaikille riveille.
- Railtek Oy Radan ja Railtek Oy Insan erillistilinpäätöksissä tehtyjä aineellisten hyödykkeiden poistojen oikaisuja ei huomioitu vuoden 2017 FAS-konsernitilinpäätöksessä. IFRS-tilinpäätökseen siirryttäessä poistot oikaistiin vastaamaan erillisyhtiöiden tilinpäätöksiä, josta aiheutui aineellisiin hyödykkeisiin ero FAS ja IFRS -tilinpäätösten välille.
- Railtek Oy Radalle kirjattiin FAS-konsernitilinpäätöksessä 31.12.2017 osatuloutukseen liittyvä verovelka, joka on siirretty tuloveroveloista laskennalliseen verovelkaan.

1.2.2. Osakkuusyhtiön yhdistely (b)

Osakkuusyhtiöt KFS Finland Oy ja Sotkamon Porapaalu Oy on yhdistelty FAS:n mukaiseen konserniin rivi riviltä omistusosuuden (50%) suhteessa. IFRS konsernitilinpäätöksessä osakkuusyhtiöt yhdistellään pääomaosuusmenetelmällä perustuen siihen, että KFS Finland Oy on Keller Grundläggning Ab:n kanssa perustettu yhteisyritys, jossa kummallakaan omistajalla ei ole määräysvaltaa.

IFRS-tilinpäätöksessä konsernille kuuluva osuus osakkuusyhtiöiden tuloksesta, IFRS-kirjauksilla oikaistuna, on esitetty tuloslaskelman rivillä osuus osakkuusyhtiöiden tuloksesta. 32 tuhannen euron kuluvaikutus vuoden 2017 FAS- ja IFRS-tuloksen välillä johtuu osakkuusyhtiön tytäryhtiöhankintaan liittyvistä asiakassuhteiden ja tilauskannan poistokirjauksista sekä osakkuusyhtiön kirjattua IFRS 16 -standardin mukaisista vuokratulokirjauksista. Konsernille kuuluva osuus osakkuusyhtiön omasta pääomasta on esitetty rivillä osuudet osakkuusyhtiöissä. 1.1.2017 osuudet osakkuusyhtiössä koostuivat KFS Finland Oy:n hankinnassa osakkeille määritetystä käyvästä arvosta sekä konsernin osuudesta osakkuusyhtiön voittovaroihin. 31.12.2017 osuudet osakkuusyhtiöissä koostuivat KFS Finland Oy:n hankinnassa osakkeille määritetystä käyvästä arvosta, konsernin osuudesta osakkuusyhtiöiden KFS Finland Oy:n ja Sotkamon Porapaalu Oy:n voittovaroihin sekä IFRS oikaisuista.

1.2.3. Muut IFRS oikaisu (c)

Erittely muista IFRS oikaisuista 1.1.2017

1 000 euroa	Rahoitus*	Vuokra- sopimukset	Laskennalliset verot	Muut oikaisu yhteensä
VARAT				
Pitkäaikaiset varat				
Aineelliset hyödykkeet		694		694
Laskennalliset verosaamiset	49		6	55
Pitkäaikaiset varat yhteensä	49	694	6	749
Varat yhteensä				
	49	694	6	749
OMA PÄÄOMA				
Käyvän arvon rahasto				
	244			244
Voittovarot	-68		6	-62
Oma pääoma yhteensä	176		6	182

VELAT				
Pitkäaikainen vieras pääoma				
Laskennalliset verovelat	32		32	
Korollinen vieras pääoma	-159	388	229	
Pitkäaikainen vieraspääoma yhteensä	-127	388	261	
Lyhytaikainen vieras pääoma				
Korollinen vieras pääoma		306	306	
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä		306	306	
Vieras pääoma yhteensä				
	-127	694	567	
Oma pääoma ja velat yhteensä				
	49	694	6	749

* Rahoitus -sarakeella on esitetty efektiiviseen korkoon ja korkojohdannaiseen liittyvät siirtymävaikutukset

Erittely muista oikaisuista (1.1.2017-) 31.12.2017

1 000 euroa	Rahoitus*	Vuokra- sopimukset	Laskennalliset verot	Muut oikaisu yhteensä
TULOS				
Liiketoiminnan muut kulut				
		414		414
Poistot ja arvonalentumiset		-405		-405
Liiketulos		10		10
Rahoituskulut				
	373	-16		357
Rahoitustuotot ja -kulut	373	-16		357
Tulos ennen veroja				
	373	-6		367
Tuloverot				
	-75	1	6	-67
Tilikauden tulos				
	299	-5	6	300

1 000 euroa	Rahoitus*	Vuokra- sopimukset	Laskennalliset verot	Muut oikaisut yhteensä
VARAT				
Pitkäaikaiset varat				
Aineelliset hyödykkeet		1 006		1 006
Laskennalliset verosaamiset		1	13	14
Pitkäaikaiset varat yhteensä		1 007	13	1 020
Varat yhteensä	0	1 007	13	1 020
OMA PÄÄOMA				
Voittovarot	231	-5	13	238
Oma pääoma yhteensä	231	-5	13	238
VELAT				
Pitkäaikainen vieras pääoma				
Laskennalliset verovelat	58			58
Korollinen vieras pääoma	-288	558		269
Pitkäaikainen vieraspääoma yhteensä	-231	558		327
Lyhytaikainen vieras pääoma				
Korollinen vieras pääoma		455		455
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä		455		455
Vieras pääoma yhteensä	-231	1 012		782
Oma pääoma ja velat yhteensä	0	1 007	13	1 020

*) Rahoitus -sarakeella on esitetty efektiiviseen korkoon ja korkojohdannaiseen liittyvät siirtymävaikutukset

Efektiivinen korko

Konsernilla oli korollisia velkoja 1.1.2017 45,0 miljoonaa euroa ja 31.12.2017 46,9 miljoonaa euroa. Näistä rahoituslaitoslainoja, pois lukien osamaksuvelat, oli 1.1.2017 17,9 miljoonaa euroa ja 31.12.2017 18 miljoonaa euroa. Konserni nosti vuonna 2017 uuden 18 miljoonan euron lainan ja maksoi pois vanhat rahoituslaitoslainansa. Rahoituslaitoksilta otettuihin lainoihin liittyi transaktiomenoja, jotka FAS-tilinpäätöksessä kirjattiin kuluksi lainan nostohetkellä. IFRS -standardeja sovellettaessa lainat kirjataan alun perin käypään arvoon transaktiomenoilla vähennettynä. Lainoihin liittyvät transaktiomenot jaksotetaan laina-ajalle efektiivisen koron menetelmällä.

Konserni kirjasi transaktiomenoja efektiivisen koron menetelmään liittyen IFRS-taseessa korollisten lainojen vähennykseksi ja laskennallisella verolla oikaistuna kertyneiden voittovarojen lisäykseksi.

Korkojohdannainen

Konsernilla oli siirtymähetken taseessa 1.1.2017 korkojohdannainen, joka kirjattiin FAS -tilinpäätöksessä oman pääoman käyvän arvon rahastoon suojauslaskennassa olevana instrumenttina. IFRS -tilinpäätöksessä on katsottu, ettei suojauslaskennan dokumentointi täytä kaikkia IFRS 9 -standardin asettamia vaatimuksia ja sen käyvän arvon muutos on kirjattu tulosvaikutteisesti. Korkojohdannaisesta on myös kirjattu IFRS -siirtymähetken taseeseen laskennallinen verosaaminen. Korkojohdannainen on eräännytetty tilikauden 2017 aikana, kun suojauskohteena oleva laina on maksettu takaisin.

Vuokrasopimukset

Konserni on ottanut käyttöön uuden IFRS 16 -standardin 1.1.2017 ja kirjannut sen mukaisesti vuokrasopimukset käyttöomaisuuseräksi ja vuokrasopimusvelaksi taseelle, josta ne tullaan kirjaamaan kuluksi poistoina ja rahoituskuluina vuokra-aikana. Yhtiö käyttää IFRS 1 mukaista helpotusta, eikä tee täystakautuvaa laskentaa, jolloin vuokrasopimusten kiinteän vuokran määrä diskontataan ja kirjataan velaksi siirtymähetkellä 1.1.2017 ja käyttöomaisuuserä kirjataan taseeseen diskontatun leasing-velan suuruisena. Ennen siirtymähetkeä tehtyjen vuokrasopimusten diskonttokorkona käytetään yhtiön vieraan pääoman kustannusta siirtymähetkellä.

Konsernin FAS-tilinpäätöksessä vuokrasopimukset on käsitelty muina vuokrasopimuksina ja sopimusten perusteella suoritettavat vuokrat on kirjattu kuluksi tulosvaikutteisesti vuokra-ajan kuluessa. Vuokrasopimuksista syntyvät vuokravastuut on esitetty taseen ulkopuolisina vastuina liitetiedoissa.

IFRS tilinpäätökseen on 1.1.2017 kirjattu vuokrasopimuksiin liittyen saman suuruinen lisäys käyttöomaisuuteen sekä velkoihin. IFRS tilinpäätöksessä 31.12.2017 vuokrasopimuksiin liittyvä käyttöomaisuuden arvo on 6 tuhatta euroa suurempi kuin velkoihin kirjatun vuokrasopimusvelan. Tilikauden 2017 tuloslaskelmalla vuokrasopimuskirjaus alentaa liiketoiminnan muita kuluja ja vastaavasti lisää poistoja sekä korkokuluja. Kirjauksen nettovaikutus tilikauden tulokseen verojen jälkeen oli 5 tuhatta euroa. Konserniin on kirjattu vuonna 2017 vuokrasopimuskirjauksiin liittyen laskennallinen verosaaminen.

Laskennalliset verot

Konserni ei ole kirjannut väliaikaisista eroista laskennallista veroa FAS-tilinpäätöksessä. IFRS-standardeja sovellettaessa laskennalliset verot lasketaan lähtökohtaisesti kaikista väliaikaisista eroista kirjanpitoarvon ja verotuksellisen arvon välillä.

Konsernissa on kirjattu tappiovarauksia, jotka eivät ole verotuksessa vähennyskelpoisia

varauksen teko hetkellä. Tappiovarauksista ei kirjattu FAS-tilinpäätöksessä laskennallista veroa. IFRS-tilinpäätöksessä 1.1.2017 kirjattiin laskennallista verosaamista voittovaroja vasten. IFRS-tilinpäätöksessä 31.12.2017 kirjattiin laskennallinen verosaaminen sekä laskennallisen veron muutos tappiovarauksen muutoksesta.

Varaukset

IFRS-taseen lyhytaikaiset varaukset sisältävät FAS-taseen mukaiset pakolliset varaukset.

2. Tulos liiketoiminnasta

2.1. Liikevaihto ja pitkäaikaishankkeet

Tilinpäätöksen laatimisperiaate - Tuloutus

Konserni on ottanut siirtymähetkellä aikaistetusti käyttöön IFRS 15 standardin.

IFRS 15 sisältää yhden kattavan tuloutusmallin asiakassopimusten perusteella saatavien myyntitulojen kirjaamiseen. IFRS 15 korvaa IAS 18 Tuotot ja IAS 11 Pitkäaikaishankkeet -standardit ja niihin liittyvät tulkinnat.

Myyntituotot kirjataan siten, että ne kuvaavat luvattujen tavaroiden tai palveluiden luovuttamista asiakkaalle sellaiseen rahamäärään, johon yhtiö odottaa olevansa oikeutettu kyseisiä tavaroita tai palveluita vastaan. Liikevaihdossa esitetään tuotteiden ja palveluiden myynnistä saadut tuotot käypään arvoon vähennettynä välillisillä veroilla ja alennuksilla vain siihen asti, kun on todennäköistä, ettei kirjattujen myyntitulojen määrään jouduta tekemään merkittävää peruutusta. Yhtiö kirjaa myyntituoton silloin, kun (tai sitä mukaa kuin) suoritevelvoite täytetään, eli kun määräysvalta suoritevelvoitteen taustalla olevaan tavarahan tai palveluun siirtyy asiakkaalle.

Myyntitulojen tuloutushetki perustuu tavaran tai palvelun määräysvallan siirtymiseen asiakkaalle. Konsernilla on ajan kuluessa tuloutettavia myyntituloja. Ajan kuluessa tuloutettavien myyntitulojen määrittäminen perustuu valmiusasteeseen. Valmistumisaste määritellään kuhunkin hankkeeseen liittyen tarkasteluhetken mennessä suoritettusta työstä aiheutuneiden menojen osuutena hankkeen arvioiduista kokonaismenoista. Hankkeen arvioidut myyntituotot sekä kokonaismenot päivitetään jokaisen raportointikauden lopussa. Silloin kun pitkäaikaishankkeen lopputulosta ei voida luotettavasti arvioida, hankkeesta saatavia tuotteita kirjataan vain siihen määrään asti, kun toteutuneita menoja vastaava rahamäärä on saatavissa. Mikäli on todennäköistä, että hankkeen valmiiksi saattamiseen tarvittavat kokonaismenot ylittävät hankkeesta saatavat kokonaistulot, odotettavissa oleva tappio kirjataan kuluksi välittömästi.

Jos hankkeen laskutus on raportointihetkellä pienempi kuin valmiusasteen perusteella kirjatut myyntituotot, erotus esitetään sopimukseen perustuvana omaisuuseränä taseen Myyntisaamiset ja muut saamiset -erässä. Jos hankkeen laskutus on suurempi kuin valmiusasteen perusteella kirjatut myyntituotot, esitetään erotus sopimukseen perustuvana velkana taseen Ostovelat ja muut velat -erässä. Asiakkaan suorittaman maksun ja yhtiön työsuorituksen luovuttamisen välissä ei ole ajallisesti merkittävää eroa. Asiakkaan suorittamat maksut seuraavat pääosin hankkeen etenemää. Yhtiön hankesopimuksiin ei sisälly merkittäviä rahoituskomponentteja eikä niissä ole tavanomaisesta poikkeavia maksuehtoja.

Hankesopimuksen hankintaan liittyvät laskenta- ja suunnittelukustannukset kirjataan kuluna. Yhtiöllä ei ole tavanomaisen takuun ylittäviä takuuehtoja. Normaalit lakisääteiset takuut käsitellään varauksina, jotka on kuvattu tarkemmin liitetiedossa 8.1. Tyypillisesti sopimusmuutokset ovat lisä- ja muutostöitä, jotka käsitellään osana alkuperäistä sopimusta.

Urakasopimusten taseeseen kirjaamattomat sopimusperusteiset vastuut on esitetty liitetiedossa 8.2.

Myyntitulojen tuloutus ajan kuluessa

Merkittävä osa konsernin tulovirrasta syntyy infrarakentamisen hankesopimuksista. Yhtä sopimusta käsitellään aina yhtenä kokonaisuutena ja siihen liittyvät tulot kirjataan tuotoksi ajan

kuluessa, hankkeen valmistumisasteen perusteella. Myyntituotot asiakassopimuksista kirjataan ajan kuluessa, sillä asiakkaalla katsotaan olevan määräysvalta omaisuuserään, johon palvelu suoritetaan. Asiakassopimuksesta syntyvällä omaisuuserällä ei katsota olevan konsernille vaihtoehtoista käyttöä. Konsernilla on myös tosiasiallinen oikeus saada maksu tarkasteluhetkeen mennessä tuotetusta suoritteesta.

Johdon harkinta – Tuloutus

Kun tuottojen kirjaaminen perustuu osatuloutukseen, sopimuksen lopputulosta arvioidaan säännöllisesti ja luotettavasti. Pitkäaikaishankkeen osatuloutus perustuu arvioihin hankkeen odotettavissa olevista todennäköisistä myyntituotoista ja kuluista, samoin kuin hankkeen valmistusasteen luotettavaan mittaamiseen. Mikäli arviot hankkeen lopputulemasta muuttuvat, osatuloutusta oikaistaan raportointikaudella, jolloin muutos on ensi kertaa tiedossa. Hankkeesta odotettavissa oleva tappio kirjataan kuluksi välittömästi.

Konsernin liikevaihto koostuu ajan kuluessa tuloutettavista myyntituotoista, jotka ovat olen- naisilta osin infrarakentamisen urakkasopimuksien tuottoja. Asiakassopimuksiin perustuvat omaisuuserät ja velat on eritelty käyttöpääoman liitetiedoissa 4.2 ja 4.3.

Jäljellä oleville suoritevelvoitteille kohdistettu transaktiohint

1 000 euroa	2018	2017
Tuotoksi kirjaamatta oleva määrä		
Tuloutus vuoden kuluessa	107 366	89 466
Myöhemmin tuloutettava	19 279	31 202
Tuotoksi kirjaamatta oleva määrä yhteensä	126 646	120 667

2.2. Liiketoiminnan muut tuotot

Liiketoiminnan muut tuotot koostuvat enimmäkseen metalliromun ja käyttöomaisuuden myyn- neistä. Vuonna 2018 muihin tuottoihin sisältyy lisäksi asuntoyhtiöosakkeiden myynti.

2.3. Materiaalit ja palvelut

Materiaalit ja palvelut

1 000 euroa	2018	2017
Aineet ja tarvikkeet		
Ostot tilikauden aikana	-42 001	-28 216
Varaston muutokset	-23	-11
Ulkopuoliset palvelut	-109 430	-83 409
Materiaalit ja palvelut yhteensä	-151 454	-111 636

2.4. Liiketoiminnan muut kulut

Liiketoiminnan muut kulut

1 000 euroa	2018	2017
Vuokratulot lyhytaikaisista vuokrasopimuksista	-762	-818
Vuokratulot arvoltaan vähäisistä vuokrasopimuksista	-223	-153
Vapaaehtoiset henkilöstösivukulut	-755	-558
Matkakulut	-2 395	-1 914
IT kulut	-601	-449
Muut liiketoiminnan kulut	-2 936	-3 290
Liiketoiminnan muut kulut yhteensä	-7 672	-7 182

2.4.1. Tilintarkastajien palkkiot

Tilintarkastajien palkkiot

1 000 euroa	2018	2017
Ernst & Young Oy		
Tilintarkastus	-78	-46
Veroneuvonta	0	0
Muut palvelut	-97	0
Tilintarkastajien palkkiot yhteensä	-175	-46

2.5. Henkilöstö

2.5.1. Palkat ja palkkiot

Tilinpäätöksen laatimisperiaate – Eläkevelvoitteet

Eläkejärjestelyt luokitellaan etuusperusteisiksi tai maksupohjaisiksi järjestelyiksi. Maksupohjai- sissa järjestelyissä konserni suorittaa julkisesti tai yksityisesti hallinnoitaviin eläkevakuutusyhtiöihin maksuja, jotka ovat pakollisia, sopimukseen perustuvia tai vapaaehtoisia. Konsernilla ei ole näiden suoritusten lisäksi muita maksuvelvoitteita. Kaikki sellaiset järjestelyt, jotka eivät täytä näitä ehtoja, ovat etuusperusteisia eläkejärjestelyjä.

Suoritetut maksut kirjataan henkilöstökuluiksi, kun ne erääntyvät maksettaviksi. Etukäteen suoritettavat maksut merkitään varoiksi taseeseen siltä osin kuin ne ovat saatavissa takaisin palautuksina tai tulevien maksujen vähennyksinä.

Konsernin eläkejärjestelyt luokitellaan maksupohjaisiksi ja eläketurva on järjestetty eläkevakuutusyhtiöiden kautta. Konsernilla on lakisääteisen eläkevakuutuksen lisäksi rajatulle ryhmälle ryhmäeläkevakuutus, sekä yksittäisiä vapaaehtoisia lisäeläkejärjestelyjä. Ryhmäeläke- tai vapaaehtoisissa lisäeläkejärjestelyissä konsernin vastuu rajoittuu maksetun preemion määrään.

Kaikki henkilöstökulujen erät kirjataan kuluksi suoriteperusteisesti.

Henkilöstökulut
1 000 euroa

	2018	2017
Palkat ja palkkiot	-20 048	-14 908
Eläkekulut	-3 397	-2 348
Muut henkilöstösivukulut	-1 026	-723
Palkat ja palkkiot yhteensä	-24 471	-17 979

Johdon palkat ja palkkiot on eritelty lähipiiri -liitetiedossa.

2.5.2. Henkilöstömäärä**Henkilöstömäärä**

	2018	2017
Työntekijöiden määrä keskimäärin	177	141
Toimihenkilöiden määrä keskimäärin	142	135
Henkilöstömäärä keskimäärin	319	276
Henkilöstömäärä kauden lopussa	342	272

Osakkuusyhtiö KFS Finland Oy:n keskimääräinen henkilöstömäärä vuoden 2018 aikana on 48 (2017: 49).

3. Pääomarakenne**3.1. Oma pääoma****Tilinpäätöksen laatimisperiaate - Oma pääoma**

Yhtiöllä on yksi osakesarja ja kaikilla osakkeilla on yhtäläinen oikeus osinkoon. Osakkeilla ei ole nimellisarvoa.

Konsernin hankkimat omat osakkeet kirjataan konsernitilinpäätöksessä oman pääoman vähennykseksi.

Oman pääoman ehtoiset osakaslainat luokitellaan konsernitilinpäätöksessä omaan pääomaan, koska yhtiöllä ei ole lainan pääomaan tai korkoon liittyvää maksuvelvoitetta. Oman pääoman ehtoisten lainojen maksetut korot on kirjattu suoraan kertyneistä voittovaroista. Maksamattomat korot kirjataan korkovelkoihin.

Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto

Sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon kirjataan osakeantien merkintähinnoista se osuus, jota ei kirjata osakepääomaan.

Osakkeet

	Ulkona olevat osakkeet	Omat osakkeet	Osakemäärä yhteensä
Osakemäärä 1.1.2017	5 346 916		5 346 916
Muutokset 2017	1 360 304	90 000	1 450 304
Osakemäärä 31.12.2017	6 707 220	90 000	6 797 220
Muutokset 2018	589 877		589 877
Osakemäärä 31.12.2018	7 297 097	90 000	7 387 097

KE Holdingin osakkeiden määrä 31.12.2018 on 7 387 097 kappaletta ja osakepääoma on 2 500 euroa. Yhtiöllä on hallussaan omia osakkeita 90 000 kappaletta, joiden hankintahinta on 99 300 euroa ja joka on vähennetty sijoitetun vapaan oman pääoman rahastosta.

Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto

Tilikaudella 2018 ei ole hankittu omia osakkeita (vertailukaudella 2017 0,1 miljoonaa euroa). Uusia pääomasijoituksia on tehty tilikaudella 0,9 miljoonaa euroa (2017: 1,9 miljoonaa euroa).

Oman pääoman ehtoiset lainat

KE Holding Oy on lunastanut joulukuussa 2018 osan vieraan pääoman ehtoista osakslainoista ja muuttanut jäljelle jäävien osakslainojen ehtoja siten, että ne täyttävät oman pääoman ehtoisten lainan kriteerit ja laina käsitellään osana omaa pääomaa. Lainan korko on 10 % ja konsernilla ei ole lainan pääomaan tai korkoon liittyvää maksuvelvoitetta.

Oman pääoman ehtoisten lainan määrä vuoden 2018 lopussa oli 17,4 miljoonaa euroa. Oman pääoman ehtoisten lainan korkoja kirjattiin voittovaroista tilikaudella 2018 0,1 miljoonaa euroa.

Tilikaudella 2017 ja 2018 ei ole maksettu osinkoja.

3.2. Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoitustuotot ja -kulut 1 000 euroa	2018	2017
Osinko tuotot ja muut tuotot osuuksista	0	0
Korkotuotot	149	81
Muut rahoitustuotot	0	198
Rahoitustuotot yhteensä	149	279
Korkokulut leasingveloista	-22	-16
Korkokulut	-2 775	-2 833
Muut rahoituskulut	-341	-342
Rahoituskulut yhteensä	-3 138	-3 191
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-2 989	-2 912

3.3. Rahoitusvarat ja -velat

Tilinpäätöksen laatimisperiaate – Rahoitusvarat ja -velat

Rahoitusvarat

Konserni luokittelee rahoitusvaransa seuraaviin arvostusryhmiin: jaksotettuun hankintamenoön arvostettavat ja käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat. Rahoitusvarojen luokittelu perustuu konsernin määrittelemään liiketoimintamalliin ja rahoitusvarojen sopimusperusteisiin rahavirtoihin.

Rahoitusvarat, joiden osalta liiketoimintamallina on pitää omaisuuserät eräpäivään asti ja joiden sopimukseen perustuvat rahavirrat muodostuvat yksinomaan pääomasta ja koronmaksusta, luokitellaan jaksotettuun hankintamenoön arvostettaviksi. Muut rahoitusvarat luokitellaan käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi.

Rahoitusvarat kirjataan taseeseen ja taseesta pois selvityspäivänä. Rahoitusvarojen taseesta pois kirjaaminen tapahtuu silloin, kun konsernin sopimusperusteinen oikeus rahavirtoihin on lakannut olemasta voimassa tai menetetty tai kun riskit ja tuotot on kaikilta olennaisilta osin siirretty konsernin ulkopuolelle. Kun rahoitusvara kirjataan pois taseesta, syntynyt voitto tai tappio kirjataan suoraan tuloslaskelman rahoitustuottoihin tai -kuluihin (tai myyntisaamisten osalta muihin liiketoiminnan tuottoihin tai kuluihin) yhdessä mahdollisten valuuttakurssivoit-
tojen ja -tappioiden kanssa.

Jaksotettuun hankintamenoön arvostettavat rahoitusvarat

Jaksotettuun hankintamenoön arvostettaviksi rahoitusvaroiksi luokitellaan määräaikaiset pankki-
talletukset sekä myyntisaamiset ja muut saamiset. Jaksotettuun hankintamenoön arvostettavien rahoitusvarojen korkotuotot kirjataan rahoitustuottoihin käyttäen efektiivisen koron menetelmää.

Konserni arvioi jaksotettuun hankintamenoön arvostettavien rahoitusvarojen odotettavissa olevat luottotappiot eteenpäin katsovasti. Sovellettava arvonalentumisen arviointimenetelmä perustuu siihen, onko rahoitusvaran luottotappioriski kasvanut merkittävästi. Taseen arvon-

alentumiskirjauksen muutokset esitetään muissa rahoituskuluissa.

Myyntisaamisten ja asiakassopimukseen perustuvien omaisuuserien arvonalentumiskirjauksissa konserni soveltaa yksinkertaistettua menettelyä, jonka mukaan odotettavissa oleva luottotappio kirjataan koko voimassaoloajalta, paitsi jos saatavasta on jo kirjattu arvonalentuminen. Arvonalentumiskirjaus tehdään, jos on viitteitä siitä, ettei maksun saaminen ole perustellusti odotettavissa johtuen esimerkiksi velallisen merkittävistä taloudellisista vaikeuksista, konkurssista tai sopimuksellisten maksujen laiminlyönnistä. Taseen arvonalentumiskirjauksen muutokset ja luottotappiot esitetään liiketoiminnan muissa kuluissa. Asiakassopimuksiin perustuvat omaisuuserät ja velat on eritelty käyttö pääoman liitetiedoissa 4.2 ja 4.3.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi rahoitusvaroiksi luokitellaan ne rahoitusvarat, joita ei luokitella jaksotettuun hankintamenoön arvostettaviksi. Käyvän arvon muutoksista ja myynnistä aiheutuvat voitot ja tappiot sekä arvonalentumistappiot kirjattaisiin rahoitustuottoihin tai -kuluihin.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvaroihin sisältyvät johdannaiset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa. Johdannaisten käypien arvojen muutoksesta johtuvat sekä realisoitumattomat että realisoituneet voitot ja tappiot kirjataan tulosvaikutteisesti sillä kaudella, jonka aikana ne syntyvät.

Rahoitusvelat

Konserni luokittelee rahoitusvelkansa jaksotettuun hankintamenoön kirjattaviksi rahoitusve-
loiksi tai käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi rahoitusve-
loiksi.

Jaksotettuun hankintamenoön kirjattavat rahoitusvelat

Muista kuin johdannaissopimuksista johtuvat rahoitusvelat luokitellaan jaksotettuun hankinta-
menoön kirjattaviksi rahoitusve-
loiksi. Ne merkitään alun perin kirjanpitoon saadun vastikkeen perusteella käypään arvoon. Transaktiomenot on sisällytetty rahoitusvelkojen alkuperäiseen kirjanpitoarvoon. Myöhemmin rahoitusvelat, lukuun ottamatta johdannaissopimuksia, arvostetaan efektiivisen koron menetelmällä jaksotettuun hankintamenoön.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusve-
loihin sisältyvät johdannaiset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa. Johdannaisten käypien arvojen muutoksesta johtuvat sekä rea-
lisoitumattomat että realisoituneet voitot ja tappiot kirjataan tulosvaikutteisesti sillä kaudella, jonka aikana ne syntyvät.

Johdannaissopimukset ja suojauslaskenta

Johdannaissopimukset merkitään kirjanpitoon alun perin johdannaissopimuksen solmimispäivän käypään arvoon ja sen jälkeen ne arvostetaan uudelleen käypään arvoon tilinpäätöspäivänä. Voitot ja tappiot, jotka syntyvät käypään arvoon arvostamisesta, käsitellään kirjanpidossa johdannaissopimuksen käyttötarkoituksen määräämällä tavalla. Niiden johdannaissopimusten, jotka ovat tehokkaita suojausinstrumentteja ja joihin sovelletaan suojauslaskentaa, arvonnmu-
tosten tulosvaikutukset esitetään yhteneväisesti suojatun erän kanssa.

Silloin kun sovelletaan suojauslaskentaa, konserni dokumentoi suojausta aloittaessaan

suojaavan kohteen ja suojausinstrumenttien välisen suhteen sekä konsernin riskien hallinnan tavoitteet ja strategian suojaustoimenpiteiden tekemiseen. Konserni dokumentoi ja arvioi myös suojaussuhteen tehokkuuden etukäteen suojaukseen ryhdyttäessä ja tilinpäätöspäivänä tarkastelemalla suojaavien instrumenttien kykyä kumota suojaavien erien käypien arvojen tai rahavirtojen muutoksia.

Rahavirran suojausiksi määritettyjen ehdot täyttävien johdannaisten käypien arvojen muutosten tehokkaat osuudet kirjataan muihin laajan tuloksen eriin. Mahdollinen tehoton osuus kirjataan tulosvaikutteisesti luonteensa mukaisesti joko liiketoiminnan muihin tuottoihin ja kuluihin tai rahoituseriin. Omaan pääomaan kertyneet määrät siirretään tulosvaikutteisiksi, kun suojauskohde vaikuttaa tulokseen.

Jos rahavirran suojausinstrumentiksi luokitellun johdannaissopimuksen voimassaolo lakkaa tai se myydään tai se ei enää täytä suojauslaskennan soveltamisen edellytyksiä, käyvän arvon muutoksista johtuva kertynyt voitto tai tappio pysyy omassa pääomassa, kunnes ennakoitu liiketoimi toteutuu. Jos ennakoitua liiketoiminta ei kuitenkaan enää odoteta toteutuvan, käyvän arvon muutoksista johtuva kertynyt voitto kirjataan välittömästi tulosvaikutteisesti.

Konserni ei ole soveltanut suojauslaskentaa tilikausilla 1.1.–31.12.2017 ja 1.1.–31.12.2018.

Rahavarat

Rahavarat koostuvat vaadittaessa nostettavissa olevista pankkitalletuksista ja muista lyhytaikaisista, erittäin likvideistä sijoituksista, jotka ovat helposti vaihdettavissa etukäteen tiedossa olevaan määrään käteisvaroja ja joiden arvonmuutosten riski on vähäinen. Konsernin rahavaroihin luokitelluilla rahamarkkinasijoituksilla on hankinta-ajankohtana enintään kolmen kuukauden maturiteetti.

Käyvän arvon määrittäminen

Konserni arvostaa tilinpäätöksessään käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ja -velat, käypään arvoon laajan tuloslaskelman kautta kirjattavat rahoitusvarat, johdannaiset sekä liiketoimintojen yhdistämisessä hankitut varat ja velat. Myös myytävänä olevat omaisuuserät arvostetaan käypään arvoon, jos käypä arvo on alle kirjanpitoarvon.

Kaikki varat, ja velat, jotka arvostetaan käypään arvoon, tai joiden käypä arvo esitetään tilinpäätöksessä, luokitellaan käypien arvojen hierarkiaa käyttäen seuraavasti:

Taso 1: Käyvät arvot perustuvat täysin samanlaisten omaisuuserien tai velkojen noteerattuihin hintoihin toimivilla markkinoilla.

Taso 2: Käyvät arvot perustuvat merkittävilä osin muihin tietoihin kuin tasoon 1 sisältyviin noteerattuihin hintoihin, mutta kuitenkin tietoihin, jotka kyseiselle omaisuuserälle tai velalle ovat todennettavissa joko suoraan tai epäsuorasti. Näiden instrumenttien käyvän arvon määrittämisessä konserni käyttää yleisesti hyväksytyjä arvostusmalleja, joiden tiedot perustuvat merkittävilä osin todennettaviin markkinatietoihin.

Taso 3: Käyvät arvot perustuvat omaisuuserää tai velkaa koskeviin tietoihin, jotka eivät perustu todettavissa olevaan markkinatietoon. Konserni selvittää jokaisen raportointikauden lopussa, onko toistuvasti tilinpäätökseen merkittäviä varoja ja velkoja siirtynyt hierarkian tasolta toiselle. Luokittelun uudelleenarviointi perustuu käyvän arvon määrittämisessä käytettäviin merkittäviin alimman hierarkiatason syöttötietoihin.

Rahoitusvarat ja -velat

31.12.2018 1 000 euroa	Käypään arvoon tulosvai- kutteisesti	Jakso- tettuun hankinta- menoon	Tasearvo	Käypä arvo
Rahoitusvarat				
Saamiset		281	281	281
Pitkäaikaiset rahoitusvarat		281	281	281
Myyntisaamiset ja muut saamiset		20 623	20 623	20 623
Lyhytaikaiset rahoitusvarat		20 623	20 623	20 623
Rahavarat		6 140	6 140	6 140
Rahoitusvarat, yhteensä		27 044	27 044	27 044
Rahoitusvelat				
Lainat rahoituslaitoksilta		27 911	27 911	28 338
Rahoitusleasingvelat		792	792	792
Pitkäaikaiset korolliset velat		28 703	28 703	29 129
Lainat rahoituslaitoksilta		4 386	4 386	4 386
Rahoitusleasingvelat		518	518	518
Lyhytaikaiset korolliset velat		4 904	4 904	4 904
Ostovelat ja muut velat		15 550	15 550	15 550
Muut lyhytaikaiset rahoitusvelat		15 550	15 550	15 550
Rahoitusvelat, yhteensä		49 157	49 157	49 583

31.12.2017 1 000 euroa	Käypään arvoon tulosvai- kutteisesti	Jakso- tettuun hankinta- menoon	Tasearvo	Käypä arvo
Rahoitusvarat				
Pitkäaikaiset saamiset		151	151	151
Pitkäaikaiset rahoitusvarat		151	151	151
Myyntisaamiset ja muut saamiset		15 798	15 798	15 798
Lyhytaikaiset rahoitusvarat		15 798	15 798	15 798
Rahavarat		6 209	6 209	6 209
Rahoitusvarat, yhteensä		22 158	22 158	22 158
Rahoitusvelat				
Lainat rahoituslaitoksilta		17 492	17 492	17 781
Pääomallainat		26 024	26 024	26 024
Rahoitusleasingvelat		558	558	558

31.12.2017 1 000 euroa	Käypään arvoon tulosvai- kutteisesti	Jakso- tettuun hankinta- menoon	Tasearvo	Käypä arvo
Pitkäaikaiset korolliset velat		44 074	44 074	44 362
Lainat rahoituslaitoksilta		2 531	2 531	2 531
Rahoitusleasingvelat		455	455	455
Lyhytaikaiset korolliset velat		2 986	2 986	2 986
Ostovelat ja muut velat		12 000	12 000	12 000
Muut lyhytaikaiset rahoitusvelat		12 000	12 000	12 000
Rahoitusvelat, yhteensä		59 060	59 060	59 349

1.1.2017 1 000 euroa	Käypään arvoon tulosvai- kutteisesti	Jakso- tettuun hankinta- menoon	Tasearvo	Käypä arvo
Rahoitusvarat				
Pitkäaikaiset saamiset		133	133	133
Pitkäaikaiset rahoitusvarat		133	133	133
Myyntisaamiset ja muut saamiset		19 464	19 464	19 464
Lyhytaikaiset rahoitusvarat		19 464	19 464	19 464
Rahavarat		2 364	2 364	2 364
Rahoitusvarat, yhteensä		21 961	21 961	21 961
Rahoitusvelat				
Lainat rahoituslaitoksilta		15 641	15 641	15 799
Pääomalainat		19 396	19 396	19 396
Rahoitusleasingvelat		388	388	388
Pitkäaikaiset korolliset velat		35 425	35 425	35 583
Korkojohdannaiset	172		172	172
Muut pitkäaikaiset rahoitusvelat	172		172	172
Lainat rahoituslaitoksilta		9 643	9 643	9 643
Rahoitusleasingvelat		306	306	306
Lyhytaikaiset korolliset velat		9 950	9 950	9 950
Korkojohdannaiset	71		71	71
Ostovelat ja muut velat		10 457	10 457	10 457
Muut lyhytaikaiset rahoitusvelat	71	10 457	10 528	10 528
Rahoitusvelat, yhteensä	244	55 831	56 074	56 233

Lainat rahoituslaitoksilta sekä 1.1.2017 taseeseen sisältynyt korkojohdannainen ovat luokiteltu käyvän arvon arvostuksen hierarkiatasolle 2.

3.4. Rahoitusriskien hallinta

Konsernin riskienhallinnan tavoitteena on minimoida rahoitusmarkkinoiden muutosten haitalliset vaikutukset konsernin tulokseen, taseeseen ja kassavirtoihin. Konserni altistuu liiketoiminnassaan korko-, luotto- ja vastapuoli- sekä maksuvalmiusriskille. Rahoitusasioista vastaavat taloushenkilöstö ja operatiivinen johto.

Konsernilla on kassavaroihin liittyviä korollisia saamia ja velkoja, mutta muutoin sen tuotot ja liiketoiminnan rahavirrat ovat pääosiltaan riippumattomia markkinakorkojen muutoksista. Konsernin pääasialliset rahoitusvelat koostuvat korollisista veloista sekä osto- ja muista veloista. Konserni ei sovelle suojauslaskentaa.

Korkoriski

Konsernin korkoriskin hallinnan tavoitteena on minimoida korkojen vaihtelun aiheuttamat muutokset konsernin tulokseen ja kassavirtoihin. Konsernin korkoriski muodostuu pitkäaikaisista, vaihtuvakorkoisista velkasopimuksista sekä korollisista rahoitusvaroista. Korkotason muutokset vaikuttavat tuloslaskelma- ja tase-eriin sekä kassavirtaan. Konserni voi ottaa pitkäaikaista velkaa sekä vaihtuva- että kiinteäkorkoisena. Vaihtuva- ja kiinteäkorkoisten velkojen suhdetta voidaan muuttaa tarvittaessa korkojohdannaisilla. Konserni on aiemmin käyttänyt koronvaihtosopimuksia korkoriskinsä hallinnassa. Tilinpäätöshetkellä konsernilla ei ollut voimassa koronvaihtosopimusta. Korkoriskin herkkyysanalyysin mukaan yhden prosenttiyksikön korkojen nousu olisi kasvattanut konsernin nettorahoituskuluja 0,3 miljoonaa euroa ennen veroja. Yhden prosenttiyksikön muutoksella ei olisi ollut merkittävää vaikutusta konsernin taseeseen. Korkotason muutoksilla ei ole raportointikaudella ollut tavallisuudesta poikkeavaa vaikutusta konsernin liiketoimintaan.

Tilinpäätöshetkellä konsernilla oli korollisia, vakuudellisia rahoituslaitoslainoja 32,3 (2017: 20,0) miljoonaa euroa.

Luotto- ja vastapuoliriski

Luottoriski on riski taloudellisesta menetyksestä, joka syntyy siinä tapauksessa, että asiakas ei pysty suoriutumaan sopimusveloitteistaan. Konsernin luottoriski liittyy vastapuoliin, joilta on avoimia saatavia tai joiden kanssa konsernilla on pitkäaikaisia sopimuksia. Konserni altistuu luottoriskille pääasiassa konsernin myyntisaamisten ja asiakassopimuksiin perustuvien omaisuuserien kautta. Luottoriskin enimmäismäärä on edellä mainittujen erien yhteenlaskettu tasearvo.

Konsernin luottoriskin hallinnan välineinä ovat esimerkiksi ennakkomaksujen vastaanotto, projektien etupainotteiset maksuohjelmat sekä asiakkaiden taustatietojen perusteellinen selvitys. Valtion ja kuntien valvomilta yksiköiltä liittyviin saataviin luottoriskin arvioidaan olevan merkittävästi alhaisempi.

Konserni arvioi jokaisena tilinpäätöspäivänä, onko objektiivista näyttöä jonkin rahoitusvaroihin kuuluvan erän tai rahoitusvarojen ryhmän arvonalentumisesta. Mikäli arvonalentumisesta on perusteltua näyttöä, arvioidaan rahoitusvarasta kerrytettävissä oleva rahamäärä, joka on erän käypä arvo, ja kirjataan arvonalentumistappio siltä osin kuin kirjanpitoarvo ylittää kerrytettävissä olevan rahamäärän. Arvonalentumistappiot kirjataan kuluksi tuloslaskelmaan. Velallisen merkittävät taloudelliset vaikeudet, konkurssin todennäköisyys, maksujen laiminlyönti tai maksusuorituksen viivästyminen yli 90 päivää ovat näyttöä rahoitusvaran mahdollisesta arvonalentumisesta.

Myyntisaamisten ikäjakauma

1 000 euroa	Erääntymättömät	0-30 päivää	30-90 päivää	Yli 90 päivää	Yhteensä
2018	18 949	1 060	0	61	20 070
2017	13 962	1 038	37	188	15 224

Myyntisaamisiin tai asiakassopimuksiin perustuviin omaisuuseriin ei kohdistu arvonalentumistappioita eikä niistä ole odotettavissa merkittäviä luottotappioita. Tilikaudella ei toteutunut merkittäviä luottotappioita liiketoiminnan transaktioista.

Likviditeettiriski

Konsernin pyrkimyksenä on turvata rahoituksen saatavuus ja optimoida likvidien varojen käyttö liiketoimintojen rahoittamisessa. Emoyhtiö vastaa konsernin kokonaislikviditeetin hallinnasta sekä huolehtii, että käytettävissä on riittävät rahoituslimiitit ja riittävä määrä eri rahoituslähteitä. Konsernin likviditeetin tulee kaikkina aikoina vastata konsernin kokonaislikviditeettitarvetta. Liiketoiminnan kausiluontoisuuden ja käyttöpääoman tarpeen muutosten vuoksi kausiluototuksen merkitys on suuri. Rahoitustarpeen arvioiminen perustuu kassavirtaennusteisiin. Konsernin likviditeetti muodostuu luotollisista tileistä ja likvideistä varoista. Konserni varmistaa riittävän maksuvalmiuden tehokkaan käyttöpääomahallinnan ja tililimiittien avulla.

Konsernilla on komittoituja tililimiittejä käytössä 10,0 miljoonaa euroa, josta käytössä on 0,0 (2017: 0,0) miljoonaa euroa. Konsernin likviditeetti oli vuoden lopussa 16,1 (2017: 16,2) miljoonaa euroa, josta likvidit varat 6,1 (2017: 6,2) miljoonaa euroa ja käyttämättömät luottolimiitit 10,0 (2017: 10,0) miljoonaa euroa. Konserni raportoi lainanantajilleen lainakovenantit kolmen kuukauden välein. Lainoihin liittyvät taloudelliset kovenantit liittyvät nettovelan ja käyttökatteen suhteeseen sekä kassavirtaan. Kovenantit eivät olleet rikkoutuneet tilinpäätöshetkellä.

Rahoitusvelkojen sopimusperusteiset rahavirrat, jotka sisältävät korot

2018 1 000 euroa	2019	2020	2021-2022	2023→	Yhteensä
Rahalaitoslainat	5 109	5 440	24 013	0	34 562
Leasingvelat	538	402	398	8	1 346
Ostovelat ja muut velat	15 550				15 550

2017 1 000 euroa	2018	2019	2020-2021	2022→	Yhteensä
Rahalaitoslainat	2 872	2 747	15 804	0	21 424
Leasingvelat	460	271	300		1 031
Ostovelat ja muut velat	12 000				12 000

Edellä esitetyt rahoitusvelkojen sopimusperusteiset rahavirrat eivät sisällä pääomalainoja, jotka sisältyivät vertailukaudella vieraaseen pääomaan. Tilikaudella 2018 pääomalainat muutettiin oman pääoman ehtoiseksi lainoiksi ja ne esitetään osana omaa pääomaa, koska konsernilla ei ole lainan pääomaan tai korkoon liittyvää maksuveloitetta. Pääomalainan määrä 31.12.2018 oli 17,4 miljoonaa euroa (2017: 24,3 miljoonaa euroa).

3.5. Pääomarakenteen hallinta

Oma pääoma koostuu osakepääomasta, sijoitetun vapaan oman pääoman rahastosta, oman pääoman ehtoista lainoista sekä kertyneistä voittovaroista. Konsernin pääoman hallinnan tavoitteena on varmistaa liiketoiminnan normaalit toimintaedellytykset.

Pääomarakenteeseen vaikutetaan ensisijaisesti investointeja ja liiketoimintaan sitoutuvan käyttöpääoman määrää ohjaamalla. Konsernin pääoman hallinta pyrkii tavoitteiden saavuttamiseksi varmistamaan muun muassa, että se täyttää korollisiin velkoihin liittyvät kovenantitiedot. Keskeisin pääoman hallintaa koskeva tunnusluku on korolliset nettovelat/käyttökate.

Nettovelka

1 000 euroa	31.12.2018	31.12.2017	1.1.2017
Korolliset velat	33 607	47 060	45 374
Rahavarat	6 140	6 209	2 364
Nettovelka	27 467	40 851	43 011

3.6. Rahoituksesta johtuvien velkojen muutokset**Velat rahoitustoiminnoista****2018**

1 000 euroa	Alkusaldo	Rahavirrat	Siirrot tase-erien välillä	Hankinnat	Muut ei kassa-virtavaikutteiset muutokset	Loppusaldo
Pitkäaikaiset korolliset velat ^{2,3)}	42 493	6 572	-21 162		-138	27 766
Lyhytaikaiset korolliset velat ²⁾	2 255	-1 736	3 800			4 318
Osamaksuvelat ¹⁾	2 312	-789				1 523
Kokonaisvelat rahoitustoiminnoista	47 060	4 047	-17 362		-138	33 607

¹⁾ Osamaksuvelat sisältyvät investointien rahavirtaan

²⁾ Pitkä- ja lyhytaikaiset leasingvelat on esitetty rahavirralla yhdellä rivillä

³⁾ Siirto tase-erien välillä sisältää pääomalainojen konvertoinnin omaan pääomaan

2017 1 000 euroa	Alkusaldo	Rahavirrat	Siirrot tase-erien välillä	Hankinnat	Muut ei kassa-virtavaikutteiset muutokset	Loppusaldo
Pitkäaikaiset korolliset velat ²⁾	34 719	9 704	-1 800		-130	42 493
Lyhytaikaiset korolliset velat ²⁾	9 668	-9 214	1 800			2 255
Osamaksuvelat ¹⁾	987	1 325				2 312
Kokonaisvelat rahoitustoiminnoista	45 374	1 815			-130	47 060

¹⁾ Osamaksuvelat sisältyvät investointien rahavirtaan

²⁾ Pitkä- ja lyhytaikaiset leasingvelat on esitetty rahavirralla yhdellä rivillä

4. Käyttöpääoma

4.1. Vaihto-omaisuus

Tilinpäätöksen laatimisperiaate - Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus arvostetaan hankintamenoon tai nettorealisointiarvoon sen mukaan, kumpi niistä on alempi. Hankintameno sisältää välittömät raaka-ainemenot, välittömät työsuorituksista johtuvat menot sekä normaalin toiminta-asteen perusteella kohdistettavan osuuden muuttuvista ja kiinteistä yleismenoista. Aineiden ja tarvikkeiden hankintameno määritetään painotetun keskihinnan menetelmällä. Nettorealisointiarvo on tavanomaisessa liiketoiminnassa saatava arvioitu myyntihinta, josta on vähennetty arvioidut tuotteen valmiiksi saattamiseen tarvittavat menot ja myynnistä johtuvat menot.

Konsernilla ei ole merkittävää määrää vaihto-omaisuutta.

4.2. Myyntisaamiset ja muut saamiset

Myyntisaamiset ja muut saamiset 1 000 euroa	31.12.2018	31.12.2017	1.1.2017
Myyntisaamiset	20 070	15 224	19 452
Asiakassopimuksiin perustuvat omaisuuserät	10 806	5 690	10 862
Lainasaamiset	2	4	0
Muut saamiset	550	570	11
Siirtosaamiset	142	305	592
Myyntisaamiset ja muut saamiset, yhteensä	31 572	21 793	30 918
Jaksotetut henkilöstökulut	19	101	4
Muut siirtosaamiset	123	205	588
Siirtosaamiset yhteensä	142	305	592

Saamisiin liittyvistä riskeistä ja arvonalentumiseen liittyvistä laadintaperiaatteista on kerrottu rahoituksen liitetiedossa 3.3 ja 3.4.

4.3. Ostovelat ja muut velat

Ostovelat ja muut velat 1 000 euroa	31.12.2018	31.12.2017	1.1.2017
Saadut ennakot	0	103	345
Ostovelat	13 264	10 085	6 857
Asiakassopimuksiin perustuvat velat	7 304	5 726	4 703
Muut velat	2 286	1 813	3 326
Siirtovelat	7 662	8 715	6 489
Ostovelat ja muut velat, yhteensä	30 517	26 441	21 719
Korkovelat	196	3 632	1 867
Jaksotetut henkilöstökulut	7 097	4 810	4 176
Muut siirtovelat	370	273	445
Siirtovelat yhteensä	7 662	8 715	6 489

5. Aineelliset ja aineettomat hyödykkeet

5.1. Aineelliset hyödykkeet

Tilinpäätöksen laatimisperiaate - Aineelliset hyödykkeet

Aineelliset hyödykkeet arvostetaan alkuperäiseen hankintamenoan poistoilla ja arvonalentumistappioilla vähennettynä. Hankintamenoan sisällytetään kaikki menot, jotka aiheutuvat välittömästi käyttöomaisuuserän hankinnasta, mukaan lukien luotettavasti seurattavissa olevat asennus- sekä kuljetuskustannukset. Hankintahintaan ei sisällytetä mahdollisen osamaksurahoituksen korkokustannuksia.

Aineellisten hyödykkeiden käytöstä poistamisesta ja luovutuksista syntyvät myyntivoitot ja -tappiot sisältyvät liiketoiminnan muihin tuottoihin tai liiketoiminnan muihin kuluihin.

Poistot lasketaan jaksottamalla hankintameno jäännösarvolla vähennettynä hyödykkeiden arvioidulle taloudelliselle vaikutusajalle seuraavasti:

- Rakennukset 4 / 7 % menojäännös
- Rakennelmat 20 % menojäännös
- Rakennusten tekniset laitteet 25 % menojäännös
- Koneet ja kalusto 5 vuotta
- Raskas kalusto 5/10 vuotta
- Pontit ja raudat 4 vuotta
- Kuorma- ja pakettiautot 5 vuotta
- Kalusto ja muu irtain omaisuus 5 vuotta
- Muut aineelliset hyödykkeet 4 vuotta

Konserni ei kirjaa käyttöomaisuudeksi esimerkiksi alle 3 vuoden ajan kestäviä työkaluja. Käyttöomaisuuden ylläpitoon liittyvät huolto- ja ylläpitokustannukset konserni kirjaa kauden kuluksi. Merkittävät parannus- tai lisäinvestoinnit kirjataan omaisuuserän hankintamenoiksi ja poistetaan päähyödykkeen jäljellä olevana taloudellisena vaikutusaikana.

Kiinteistöihin liittyvät kiinteistökiinnitykset on esitetty liitetiedossa 8.2.

Konserni on muuttanut poistomenetelmää 1.1.2018 alkaen ja siirtynyt käyttämään koneiden ja kaluston sekä muiden aineellisten hyödykkeiden osalta tasapoistoja. Vuoden 2017 poistot on tehty menojäännöspoistomenetelmän mukaisesti, eikä vertailutietoja ole oikaistu. Tasapoistoja kirjattaessa kirjanpidon ja verotuksen poistojen välille syntyy väliaikaista eroa, mistä kirjattu laskennallinen vero on esitetty liitetiedossa 6.2. Kirjaukäytännön muutoksella ei ole olennaista vaikutusta tilikausien vertailukelpoisuuteen.

Aineellisten hyödykkeiden muutokset

2018	Maa ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Rakennukset ja rakennelmat, IFRS 16	Koneet ja kalusto	Koneet ja kalusto, IFRS 16	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Aineelliset hyödykkeet yhteensä
1 000 euroa								
Hankintameno 1.1.	887	3 356	523	7 082	888	908	5	13 649
Hankinnat				2 128				2 128
Lisäykset		39	312	3 162	554		135	4 202
Vähennykset	-33	-8		-565	-78			-683
Siirrot erien välillä				5			-5	
Hankintameno 31.12.	854	3 387	835	11 813	1 364	908	135	19 296
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.		-1 078	-170	-1 764	-234	-158		-3 404
Hankinnat								
Vähennysten kertyneet poistot		1		16	52			68
Siirtojen kertyneet poistot								
Kauden poisto	-59	-184	-213	-1 588	-335	-154		-2 532
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	-59	-1 261	-383	-3 336	-517	-312		-5 869
Tasearvo 31.12.	795	2 126	452	8 477	847	596	135	13 427
2017								
1 000 euroa								
Hankintameno 1.1.	886	2 821	326	3 459	368	905		8 765
Hankinnat				1 764				1 764
Lisäykset	1	535	197	2 525	520	3	5	3 785
Vähennykset				-666				-666
Siirrot erien välillä								
Hankintameno 31.12.	887	3 356	523	7 082	888	908	5	13 649
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.		-875						-875
Hankinnat				-310				-310
Vähennysten kertyneet poistot								
Siirtojen kertyneet poistot								
Kauden poisto		-203	-170	-1 454	-234	-158		-2 220
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.		-1 078	-170	-1 764	-234	-158		-3 404
Tasearvo 31.12.	887	2 279	352	5 318	654	750	5	10 244

5.1.1. Leasing vuokrat IFRS 16

Tilinpäätöksen laatimisperiaate – Vuokrat

Konserni on ottanut käyttöön uuden IFRS16 -standardin 1.1.2017.

IFRS 16 sisältää kattavan mallin vuokrajärjestelyiden tunnistamiseen ja tilinpäätöskäsittelyyn sekä vuokralle ottajille, että vuokralle antajille. Standardi korvaa IAS 17 Vuokrasopimukset -standardin ja siihen liittyvät tulkinnat. IFRS 16 erottaa vuokrasopimukset ja palvelusopimukset sen perusteella, onko sopimuksessa yksilöityä omaisuuserää, jonka määräysvalta on asiakkaalla. Kaikista vuokralle ottajien vuokrasopimuksista kirjataan käyttöoikeusomaisuuserä ja vastaava velka (ts. kaikilla sopimuksilla on tasevaikutus), lyhytaikaisia vuokrasopimuksia ja vähäarvoisia vuokraohteita koskevia sopimuksia lukuun ottamatta.

Käyttöoikeusomaisuuserä arvostetaan sopimuksen alkamisajankohtana hankintamenoon ja myöhemmin hankintamenoon, josta on vähennetty kertyneet poistot ja arvonalentumistappiot sekä jota on oikaistu vuokrasopimusvelan mahdollisten uudelleenarvostusten vaikutuksilla. Vuokrasopimusvelka arvostetaan sopimuksen alkamisajankohtana niiden vuokrien nykyarvoon, joita ei kyseisenä päivänä ole maksettu. Myöhemmän ajan hetkenä vuokrasopimusvelan määrään vaikuttavat muun muassa vuokrasopimusvelan kerryttämä korko, maksetut vuokrat sekä sopimusmuutosten vaikutukset.

Standardi vaikuttaa taseeseen ja siihen perustuviin tunnuslukuihin, kuten velkojen ja oman pääoman suhteeseen. Lisäksi IFRS 16 vaikuttaa tuloslaskelmaan, sillä yritys kirjaa nyt korkokulun vuokrasopimusvelasta sekä poiston "käyttöoikeus"-omaisuuserästä (ts. omaisuuserästä, joka kuvastaa oikeutta käyttää vuokralle otettua omaisuuserää). IFRS 16 vaikuttaa myös rahavirtalaskelmaan, kun vuokratulua ei enää esitetä kokonaisuudessaan liiketoiminnan rahavirroissa. Ainoastaan vuokrasopimusvelan koron osuus vuokrista voidaan esittää liiketoiminnan rahavirtoina. Vuokrasopimusvelan pääomaa koskeva osuus esitetään rahoituksen rahavirtana. Lyhytaikaisiin tai arvoltaan vähäisiä kohteita koskeviin vuokrasopimuksiin liittyvät maksut sekä muuttuvat vuokrat, joita ei oteta huomioon vuokrasopimusvelkaa määrittäessä, esitetään edelleen liiketoiminnan rahavirroissa.

Konsernissa IFRS 16 mukaisesti tunnistettavia hyödykeryhmiä ovat toimitilat sekä autot, joita on vuokrattu tavanomaisin ehdoin. Konsernissa ei ole tunnistettu palvelusopimuksia, joista olisi tunnistettu erikseen IFRS 16 mukaisesti aktivoitavia hyödykkeitä. Lyhytaikaisina vuokrasopimuksina konsernissa käsitellään projektikohtaiset hyödykkeet, joissa irtisanomisaika on alle 6 kuukautta. Tietokoneet, tabletit, printerit ja vastaavat käsitellään arvoltaan vähäisinä hyödykkeinä. Konserni käyttää IFRS 16.4 mukaista helpotussääntöä eikä sovelle IFRS 16 standardia aineettomiin hyödykkeisiin.

Diskonttokorkona käytetään yhtiön vieraan pääoman kustannusta, jonka osatekijät ovat viitekorko sekä luottoriskimarginaali, joko sopimuksentekohetkellä tai ennen 1.1.2017 alkaneista sopimuksista siirtymähetkellä.

Yhtiö käyttää IFRS 16 mukaista helpotusta, eikä tee täystakautuvaa laskentaa, joten ennen siirtymähetkeä tehdyt sopimukset kirjataan käyttöomaisuuteen 1.1.2017 diskontatun leasing-velan suuruisena.

Johdon harkinta – Vuokrat

Johto tekee merkittäviä arvioita ja harkintaan perustuvia ratkaisuja määrittäessään vuokrasopimusten arvoa taseessa. Johdon tulee arvioida vuokrasopimusten liittyvien optioiden käyttöä sekä toistaiseksi voimassa olevien vuokrasopimusten vuokra-aikaa. Lisäksi johto arvioi käytettävien diskonttokoron suuruutta kullekin käyttöomaisuuserälle ottaen huomioon siihen liittyvät riskit ja markkinatilanteen.

Vuokrasopimuksiin liittyvät liitetiedot

1 000 euroa	2018	2017	1.1.2017
Vuokrasopimusvelka			
Lyhytaikainen	518	455	306
Pitkäaikainen	792	558	388
Myöhemmin alkavat sopimukset, joihin on sitouduttu, diskonttaamaton vuokravastuu	131		
Vuokrasopimuksista johtuva lähtevä rahavirta yhteensä ¹	1 549	1 385	

¹ Sisältää myös lyhytaikaisten ja arvoltaan vähäisten hyödykkeiden vuokrat

IFRS 16 mukaisesti kirjatut käyttöomaisuuserät ja niistä tehdyt poistot on eritelty taulukossa "Aineellisten hyödykkeiden muutokset". Leasingosopimusten korkokulut on esitetty liitetiedossa 3.2 ja leasingosopimuksiin perustuvien maksujen maturiteetti liitetiedossa 3.4. Lyhytaikaisten ja arvoltaan vähäisten vuokrasopimusten kulut on esitetty liitetiedossa 2.3.

5.2. Aineettomat hyödykkeet

Tilinpäätöksen laatimisperiaate – Aineettomat hyödykkeet

Aineeton hyödyke merkitään taseeseen alun perin hankintamenoon siinä tapauksessa, että hankintameno on määritettävissä luotettavasti ja on todennäköisestä, että omaisuuseräistä johtuva odotettavissa oleva taloudellinen hyöty koituu konsernin hyväksi.

Yrityshankintojen yhteydessä hankitut aineettomat hyödykkeet kirjataan taseeseen erilleen liikearvosta, mikäli ne täyttävät hyödykkeen määritelmän: ne ovat eriteltävissä tai perustuvat sopimukseen tai laillisiin oikeuksiin. Yrityshankintojen yhteydessä kirjatut aineettomat hyödykkeet koostuvat mm. asiakassuhteiden ja tilauskannan arvosta. Niillä on rajallinen taloudellinen vaikutusaika, joka vaihtelee kahdesta kymmeneen vuoteen.

Liiketoimintojen yhdistämisissä syntyvä liikearvo kirjataan määrään, jolla luovutettu vastike, määräysvallattomien omistajien osuus hankinnan kohteessa ja aiemmin omistettu osuus yhteen laskettuina ylittävät hankitun nettovarallisuuden käyvän arvon. Liikearvosta ei kirjata poistoja, vaan sille tehdään vuosittain arvonalennustestaus.

Konsernin aineettomat hyödykkeet koostuvat IT-järjestelmien lisensseistä, ohjelmistojen ja järjestelmien käyttöönottokustannuksista, soranotto-oikeuksista, maanlajitusluvista, asiakkauksista sekä liikearvosta. Ne aineettomat hyödykkeet, joilla on rajallinen taloudellinen vaikutusaika, poistetaan tulosvaikutteisesti niiden arvioidun taloudellisen vaikutusajan kuluessa.

- Aineettomat hyödykkeet pl. alla mainitut 4 vuotta
 - Soranotto-oikeudet Käytön mukaan
 - Asiakassuhteet ja tilauskanta 2-10 vuotta
- Konsernilla ei ole aktivoitavia kehittämismenoja.

Aineettomien hyödykkeiden muutokset

2018	Aineettomat oikeudet	Tilaukanta	Asiakkuudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Aineettomat hyödykkeet	Liikearvo	Aineettomat hyödykkeet yhteensä
1 000 euroa							
Hankintameno 1.1.	462	3 456	941	245	5 104	35 594	40 697
Hankinnat							
Lisäykset	33			61	94		94
Vähennykset							
Hankintameno 31.12.	495	3 456	941	306	5 198	35 594	40 791
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.	-71	-3 456	-16	-146	-3 689		-3 689
Hankinnat							
Vähennysten kertyneet poistot							
Kauden poisto	-365		-94	-48	-507		-507
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	-435	-3 456	-110	-195	-4 195		-4 195
Tasearvo 31.12	59		831	112	1 002	35 594	36 596
2017							
1 000 euroa							
Hankintameno 1.1.	252	3 456		150	3 857	26 326	30 183
Hankinnat			941		941	9 268	10 209
Lisäykset	210			96	305		305
Vähennykset							
Hankintameno 31.12.	462	3 456	941	245	5 104	35 594	40 697
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.	-2	-2 871		-83	-2 957		-2 957
Hankinnat							
Vähennysten kertyneet poistot							
Kauden poisto	-69	-585	-16	-63	-732		-732
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	-71	-3 456	-16	-146	-3 689		-3 689
Tasearvo 31.12	391	0	925	99	1 415	35 594	37 009

5.3. Arvonlennus

Tilinpäätöksen laatimisperiaate - Arvonlennus

Liikearvosta, sekä aineettomista hyödykkeistä, joiden taloudellinen vaikutusaika on rajoittamaton, ei kirjata poistoja, vaan niille tehdään arvonalentumistesti vuosittain tai sitä useammin, jos tapahtumat tai olosuhteiden muutokset antavat viitteitä arvonalentumisesta. Muut omaisuuserät testataan arvonalentumisen varalta aina, kun tapahtumat tai olosuhteiden muutokset viittaavat siihen, ettei kirjanpitoarvoa vastaavaa rahamäärää mahdollisesti saada kerrytetyksi.

Määrä, jolla omaisuuserän kirjanpitoarvo ylittää siitä kerrytettävissä olevan rahamäärän, kirjataan arvonalentumistappiona. Kerrytettävissä oleva rahamäärä on omaisuuserän käypä arvo vähennettynä luovutuksesta johtuvilla menoilla tai sen käyttöarvo sen mukaan, kumpi niistä on suurempi. Omaisuuserät ryhmitellään arvonalentumisen arviointia varten alimmille tasoille, joilla kertyy pitkälti muiden omaisuuserien tai omaisuuseräryhmien rahavirroista riippumattomia yksilöitävissä olevia rahavirtoja (rahavirtaa tuottavat yksiköt).

Rahoitusvaroihin kuulumattomia omaisuuseriä - liikearvoa lukuun ottamatta - joista on kirjattu arvonalentumistappio, tarkastellaan jokaisen raportointikauden lopussa sitä silmällä pitäen, olisiko arvonalentuminen syytä peruuttaa. Arvonalentumistappiota ei kuitenkaan peruta enempää, kuin mikä omaisuuserän kirjanpitoarvo olisi ilman arvonalentumistappion kirjaamista.

Johdon harkinta - Arvonlennus

Johto tekee merkittäviä arvioita ja harkintaan perustuvia ratkaisuja määrittäessään liikearvon testaamisen tasoa ja selvittäessään, onko viitteitä sen arvonalentumisesta.

Laskennassa käytettävissä rahavirtaennusteissa sekä laskennan parametreja valittaessa käytetään harkintaa, joka perustuu konsernin aiempaan historiaan, vallitseviin markkinaolosuhteisiin sekä kunkin raportointikauden lopussa tehtäviin ennakoiviin arvioihin.

Konsernin liikearvo oli vuonna 2018 35,6 miljoonaa euroa (2017: 35,6 miljoonaa euroa). Konsernilla on yksi rahavirtaa tuottava yksikkö, Kreate-konserni, joka on alin taso, jolla konserni seuraa liikearvoa. Tilikauden aikana hankittujen yritysten liikearvo on kohdistettu konsernin rahavirtaa tuottavalle yksikölle hankintapäivänä.

Arvonalentumistestaus

Konsernin liikearvo on testattu 31.12.2018, sekä kausilta 2014-2017. Konserni tekee jatkossa liikearvon arvonalentumistestauksen vuosittain, tai kun esiintyy viitteitä, että kerrytettävissä oleva rahamäärä saattaa olla alle kirjanpitoarvon.

Arvonalentumistestauksessa yksikön kerrytettävissä oleva rahamäärä on määritetty käyttöarvoon perustuen. Rahavirtaennusteet pohjautuvat vahvistettuun budjettiin 2019 sekä vahvistettuun strategiaan vuosille 2020-2021. Ennusteperiodin keskeisiä oletuksia ovat yhtiön arvot inframarkkinoiden kehityksestä, projektien kannattavuudesta sekä käyttöpääoman tarpeesta. Rahavirrat, jotka ulottuvat kolmen vuoden ennustejakson jälkeiselle ajalle, on laskettu käyttäen ns. terminaaliarvomenetelmää. Terminaaliarvon kasvun määrittämisessä on käytetty johdon konservatiivista arvioita kassavirran pitkän aikavälin kasvusta. Terminaaliarvon kasvutekijänä on käytetty 0,2%:n (2017: 0,5%) vuotuista kasvua. Arvio tulevasta kehityksestä perustuu yhtiön aiempaan kokemukseen markkinoiden kehityksestä, ja arvioiden teossa on hyödynnetty eri julkisten tutkimuslaitosten markkinoiden kehitystä koskevia ennusteita.

Rahavirtojen diskonttokorko on määritetty keskimääräisen painotetun pääomakustannuksen (WACC) avulla. WACC:n keskeisimmät tekijät ovat riskitön korko, markkinariskipreemio, toimialakohtainen beta-kerroin, vieraan pääoman kustannus sekä oman ja vieraan pääoman suhde. Diskonttokorko on määritetty ennen veroja sekä verojen jälkeen. Konserni on käyttänyt laskelmissaan 10,5 (2017: 10,0) prosentin veroja edeltävää WACC:ia.

Arvon alentumistestauksen perusteella tuloslaskelmaan ei kirjattu arvonalentumistappioita. Konsernin rahaa tuottavan yksikön kerrytettävissä oleva rahamäärä ylitti niiden kirjanpitoarvon merkittävästi.

Herkkyysanalyysi

Yhtiö on arvioinut, ettei mikään oletettavissa oleva muutos keskeisissä oletuksissa saisi aikaan tilannetta, jossa rahavirtaa tuottavan yksikön kirjanpitoarvo ylittäisi sen kerrytettävissä olevan rahamäärän. Arvon alentumistestauksen yhteydessä suoritettiin herkkyysanalyysi, jossa diskonttokorkoa nostettiin 2 prosenttiyksikköä (2017: 0) ja kannattavuutta (käyttökate) laskettiin 0,8 (2017: 0,8) prosenttiyksikköä. Lisäksi suoritettiin herkkyysanalyysi, missä diskonttokorkoa nostettiin 9 (2017: 12) prosenttiyksikköä ja terminaaliarvon kasvuvauhtia laskettiin 1 (2017: 1) prosenttiyksikkö. Herkkyysanalyysien perusteella todennäköisyys liikearvon arvonalentumistappiolle oli matala.

Johdon näkemyksen mukaan perusoletusten muutoksia ei tule tulkita osoituksena niiden toteutumisen todennäköisyydestä. Herkkyysanalyysit ovat hypoteettisia ja niihin tulee suhtautua varauksella.

6. Verotus

Tilinpäätöksen laatimisperiaate - Tuloverot

Kauden verokuluna tai -tuottona esitetään tilikauden verotettavasta tulosta kunkin maan tulo- verokannan perusteella maksettava vero oikaistuna väliaikaisista eroista ja käyttämättömistä verotuksellisista tappioista johtuvien laskennallisten verosaamisten ja -velkojen muutoksilla.

Laskennalliset verot kirjataan omaisuuserien ja velkojen verotuksellisten arvojen ja niiden konsernitilinpäätöksen mukaisten kirjanpitoarvojen välisistä väliaikaisista eroista täysimääräisellä velkamenetelmällä käyttäen. Liikearvon alkuperäisestä kirjaamisesta johtuvaa laskennallista verovelkaa ei kuitenkaan kirjata, eikä laskennallista veroa kirjata silloin, kun se johtuu omaisuuserän tai velan alkuperäisestä kirjaamisesta, kun kyseessä ei ole liiketoimintojen yhdistäminen eikä liiketapahtuma toteutumisaikanaan vaikuta kirjanpidon tulokseen eikä verotettavaan tuloon. Laskennalliset verot määritetään niiden verokantojen (ja -lakien) perusteella, jotka on säädetty tai käytännössä hyväksytty raportointikauden loppuun mennessä ja joita odotetaan sovellettavan, kun kyseinen laskennallinen verosaaminen realisoituu tai laskennallinen verovelka suoritetaan.

Laskennalliset verosaamiset ja -velat vähennetään toisistaan, jos yrityksellä on laillisesti toimeenpantavissa oleva oikeus kuitata kauden verotettavaan tuloon perustuvat verosaamiset ja -velat keskenään ja kun laskennalliset verosaamiset ja -velat liittyvät saman veronsaajan perimiin tuloveroihin. Kauden verotettavaan tuloon perustuvat verosaamiset ja -velat vähennetään toisistaan, jos yrityksellä on laillisesti toimeenpantavissa oleva oikeus niiden kuittamiseen toisiaan vastaan ja kun suoritus on tarkoitus toteuttaa nettomääräisesti tai saaminen ja velka on tarkoitus realisoida samanaikaisesti. Laskennallisia verosaamia kirjataan vain, jos on todennäköistä, että käytettävissä on verotettavaa tuloa, jota vastaan väliaikaiset erot ja tappiot pystytään hyödyntämään.

Kauden verotettavaan tuloon perustuvat verot ja laskennalliset verot kirjataan tulovai- kutteisesti, paitsi jos ne liittyvät muihin laajan tuloksen eriin tai suoraan omaan pääomaan kirjattuihin eriin. Tällöin myös vero kirjataan vastaavasti muihin laajan tuloksen eriin tai suoraan omaan pääomaan.

Johdon harkinta - Verot

Veroja kirjatessa merkittävin johdon arvio kohdistuu laskennallisten verosaamisten kirjaamis- perusteisiin. Laskennallista verosaamista tappioista tai vähentämättä jääneistä etuyhteysko- roista kirjataan vain, jos johto arvioi, että tulevaisuudessa kertyy riittävästi verotettavaa tuloa, jota vastaan käyttämättömiä verotustappioita tai vähentämättä jääneitä etuyhteyskorkoja voi käyttää.

Johto arvioi veroilmoituksissa otettuja kantoja tilanteissa, joissa verolainsäädäntö jättää tilaa tulkinnoille. Tällaisissa tilanteissa kirjattavat verovelat perustuvat johdon arvioihin. Tuloverojen kokonaismäärän arvioiminen koko konsernin tasolla edellyttää merkittävää harkintaa, joten lopullisen veron määrään liittyy epävarmuutta.

6.1. Tuloslaskelman tuloverot

Tuloverot 1 000 euroa	2018	2017
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuva vero	-723	-659
Edellisten tilikausien verot	7	7
Laskennallisten verojen muutos	-178	7
Tuloverot yhteensä	-894	-645

Tuloslaskelman verokulun ja emoyhtiön verokannalla (20 %) laskettujen verojen välinen täsmäytyslaskelma:

1 000 euroa	2018	2017
Voitto/tappio ennen veroja	4 714	1 629
Vero Suomen verokannan mukaisesti laskettuna (20%)	-943	-326
Edellisiin tilikausiin kohdistuvat verot	7	7
Vähennyskelvottomat kulut	-251	-248
Verovapaat tuotot	0	0
Osuus osakkuusyhtiöiden tuloksesta	294	60
Muut erät	-8	-138
Tuloslaskelman verokulu/-tuotto	-894	-645

6.2. Taseen laskennalliset verot

Taseen laskennalliset verosaamiset ja -velat

1 000 euroa	1.1.2018	Kirjattu tuloslaskelmaan	Kirjattu omaan pääomaan	Hankinnat	31.12.2018
Laskennalliset verosaamiset					
Varaukset	13	-13			0
Muut erät	1	1			2
Laskennalliset verosaamiset yhteensä	14	-12			2
Laskennalliset verovelat					
Kirjanpidon ja verotuksen poistojen erotus	185	156			341
Rahoituksen erät	58	57	-29		85
Muut erät	46	-46			
Laskennalliset verovelat yhteensä	288	167	-29		426

1 000 euroa	1.1.2017	Kirjattu tuloslaskelmaan	Kirjattu omaan pääomaan	Hankinnat	31.12.2017
Laskennalliset verosaamiset					
Varaukset	6	6			13
Muut erät	49	-47			1
Laskennalliset verosaamiset yhteensä	55	-41			14
Laskennalliset verovelat					
Kirjanpidon ja verotuksen poistojen erotus	117	-120		188	185
Rahoituksen erät	32	26			58
Muut erät		46			46
Laskennalliset verovelat yhteensä	149	-48		188	288

Konsernilla on kirjaamattomia laskennallisia verosaamisia kertyneistä ja verotuksessa vähentämättömistä etuyhteyskoroista 1,1 miljoonaa euroa (2017: 0,8 miljoonaa euroa).

7. Konsernirakenne

7.1. Tytäryhtiöt

Tilinpäätöksen laatimisperiaate – Tytäryhtiöt

Tytäryrityksiä ovat kaikki sellaiset yritykset, joissa konsernilla on määräysvalta. Konsernilla on määräysvalta yrityksessä, jos se olemalla osallisena siinä altistuu sen muuttuvalle tuotolle tai on oikeutettu sen muuttuvaan tuottoon ja se pystyy vaikuttamaan tähän tuottoon käyttämällä yritystä koskevaa valtaansa. Tytäryritykset yhdistellään konsernitilinpäätökseen kokonaisuudessaan siitä päivästä lukien, jona konserni saa niihin määräysvallan. Yhdistely lopetetaan, kun määräysvalta lakkaa.

Liiketoimintojen yhdistäminen käsitellään hankintamenomenetelmällä. Tytäryhtiön hankinnasta maksettava kokonaisvastike määritetään luovutettavien varojen, vastattavaksi otettavien velkojen ja mahdollisten konsernin liikkeeseen laskemien oman pääoman ehtoisten instrumenttien käypänä arvona. Hankintaan liittyvät menot kirjataan kuluiksi toteutuessaan. Yksilöitävissä olevat hankitut varat, ja vastattavaksi otetut velat ja ehdolliset velat arvostetaan hankinta-ajankohdan käypiin arvoihin (käyvän arvon hierarkia taso 3). Se osuus maksetusta vastikkeesta, jota ei voida allokoida tunnistettavissa oleviin, yksilöitäviin varoihin, kirjataan liikearvoksi.

Konsernin sisäiset liiketapahtumat, saamiset, velat ja voitot eliminoidaan konsernitilinpäätöstä laadittaessa.

KE Holding Oy -konsernin muodostaa emoyhtiö KE Holding Oy yhdessä 100 % omistamiensa tytäryhtiöiden kanssa.

Konsernirakenne

	Kotipaikka	Emoyhtiö	Konsernin omistusosuus		
			31.12.2018	31.12.2017	1.1.2017
Emoyhtiö					
KE Holding Oy	Helsinki				
Tytäryhtiöt					
Kreate Oy	Helsinki	KE Holding Oy	100%	100%	100%
Kreate Rata Oy (aiemmin Railtek Oy Rata)	Helsinki	Kreate Oy	100%	100%	
Railtek Oy Insa	Helsinki	Kreate Oy	Fuusioitu Kreate Rata Oy:n	100%	

7.2. Muutokset konsernirakenteessa

Kreate Oy osti 19.4.2018 liiketoimintakauppana koko Varkauden Louhinta Oy:n liiketoiminnan sisältäen koneet ja kaluston sekä henkilöstön. Liiketoimintakaupan yhteydessä Varkauden

Louhinta Oy:n 15 työntekijää siirtyi Kreate Oy:lle vanhoina työntekijöinä. Kaupan tarkoituksena on ollut konsernin strategian mukaisen liiketoimintaportfolion kehittäminen ja erityisesti kalliorakentamisen liiketoiminnan vahvistaminen.

31.10.2017 Kreate Oy osti Railtek Oy Insa ja Railtek Oy Radan koko osakekannat. Kaupan tarkoituksena on ollut hankkia osaavia resursseja, yhtiö- ja työntekijäkohtaisia referenssejä sekä vahvistaa konsernin strategian mukaista liiketoimintaportfoliota ja erityisesti ratarakentamisen liiketoimintaa. Hankinnasta kirjattu liikearvo kohdistuu yhtiön mukana siirtyviin referensseihin ja henkilöstön erikoisosaamiseen.

Sekä Varkauden Liiketoiminnan että Railtek Oy Radan ja Insa hankintojen vaikutus on ollut alle 5 % konsernin liikevaihdosta.

Hankinnat

1 000 euroa	2018	2017
Käteisvaroilla maksettu vastike	2 128	12 282
Yhtiön taseessa arvostettujen varojen käypä arvo	2 228	3 625
Asiakkuudet		941
Varat yhteensä	2 228	4 566
Yhtiön taseessa arvostetun vieraan pääoman käypä arvo	100	1 364
Velat yhteensä	100	1 364
Laskennalliset verot		188
Nettovarallisuuden käypä arvo	2 128	3 014
Liikearvo	0	9 268

² 2017 hankinta sisältää rahavaroja 1,2 miljoonaa euroa.

Kreate Oy:n vuonna 2017 hankkima Railtek Oy Insa fuusioitui 30.9.2018 Railtek Oy Rataan ja samalla yhtiön nimi muuttui Kreate Rata Oy:ksi.

7.3. Osakkuusyhtiöt

Tilinpäätöksen laatimisperiaate – Osakkuusyhtiöt

Osakkuusyhtiöitä ovat kaikki yritykset, joissa konsernilla on huomattava vaikutusvalta mutta ei määräysvaltaa eikä yhteistä määräysvaltaa. Yleensä tämä perustuu osakeomistukseen, joka tuottaa 20–50 % äänivallasta. Osakkuusyhtiöihin tehdyt sijoitukset kirjataan alun perin hankintamenuon, ja sen jälkeen ne käsitellään pääomaosuusmenetelmällä.

Pääomaosuusmenetelmää sovellettaessa sijoitukset kirjataan alun perin hankintamenuon määräisenä ja sen jälkeen niitä oikaistaan kirjaamalla konsernin osuus sijoituskohteen hankinta-ajankohdan jälkeisistä voitoista tai tappioista tulosvaikutteisesti ja konsernin osuus sijoituskohteen muiden laajan tuloksen erien muutoksista muihin laajan tuloksen eriin. Osakkuus- ja yhteisyrityksiltä saadut tai saatavat osingot vähentävät sijoituksen kirjanpitoarvoa.

Pääomaosuusmenetelmällä käsiteltävien sijoituskohteiden noudattamat tilinpäätöksen laatimisperiaatteet on tarvittaessa muutettu vastaamaan konsernin noudattamia periaatteita.

KFS Finland Oy on Keller Grundläggning Ab:n kanssa perustettu pohjarakentamiseen erikoistunut yhteisyritys, jossa kummallakaan omistajalla ei ole määräysvaltaa. KFS Finland Oy on hankkinut omistukseensa vuonna 2017 Sotkamon Porapaalu Oy:n, joka on vuonna 2018 fuusioitunut KFS Finland Oy:hyn.

	Kotipaikka	Emoyhtiö	Konsernin omistusosuus		
			31.12.2018	31.12.2017	1.1.2017
Osakkuusyhtiöt					
KFS Finland Oy	Tuusula	Kreate Oy	50%	50%	50%
Sotkamon Porapaalu Oy	Tuusula	KFS Finland Oy	Fuusioitunut KFS Finland Oy:hyn	50%	

Sijoitukset osakkuusyhtiöihin	1 000 euroa		
	31.12.2018	31.12.2017	1.1.2017
Osuudet osakkuusyhtiöissä	6 591	5 137	5 087
Saamiset osakkuusyhtiöiltä	1 300	2 300	

Taloudellisen informaation yhteenveto osakkuusyhtiöissä	1 000 euroa		
	2018	2017	1.1.2017
Pitkäaikaiset varat	7 614	8 969	2 737
Lyhytaikaiset varat ¹⁾	4 423	4 674	3 933
Pitkäaikainen vieras pääoma ²⁾	4 152	5 084	1 025
Lyhytaikainen vieras pääoma	3 558	4 754	2 518
Nettovarallisuus	4 328	3 805	3 126
Liikevaihto	36 873	19 557	
Liiketulos ³⁾	4 512	1 048	
Tilikauden tulos ⁴⁾	3 111	684	
Osakkuusyhtiöstä tilikaudella saadut osingot		250	

¹⁾ Lyhytaikaiset varat sisältävät rahavaroja 1,8 (2017: 0,5) miljoonaa euroa

²⁾ Pitkäaikaiset velat sisältävät korollisia velkoja 3,0 (2017: 5,1) miljoonaa euroa

³⁾ Liiketulos sisältää poistoja 1,1 (2017: 0,6) miljoonaa euroa

⁴⁾ Tilikauden tulos sisältää rahoitustuottoja 0,0 (2017 0,0) miljoonaa euroa, rahoituskuluja 0,3 (2017: 0,2) miljoonaa euroa ja tuloveroja -0,9 (2017: -0,2) miljoonaa euroa

Taloudellinen informaatio ajankohdalta 31.12.2017 osakkuusyhtiöissä perustuu KFS Finland Oy:n tekemään FAS:n mukaiseen alakonsernitilinpäätökseen. Vuoden 2018 luvut perustuvat KFS Finland Oy:n erillistilinpäätökseen sisältäen Sotkamon Porapaalulta siirtyneen nettovarallisuuden. Tuloslaskelmaerissä on lisäksi huomioitu Sotkamon Porapaalun tulosvaikutus ennen fuusiota.

Taloudellisen informaation täsmäytys konsernin kirjaamaan tasearvoon / tulokseen

1 000 euroa	2018	2017	1.1.2017
Osakkuusyhtiöiden nettovarallisuus	4 328	3 805	3 126
Konsernin osuus nettovarallisuudesta (50%)	2 164	1 902	1 563
IFRS- ja konsernioikaisut osakkuusyhtiön nettovaroihin	47	-1 146	-857
Osakkuusyhtiöosakkeille hankinnassa allokoitu käypä arvo	4 381	4 381	4381
Osuudet osakkuusyhtiöissä konsernissa	6 591	5 137	5 087
Saamiset osakkuusyhtiöiltä	1 300	2 300	0
Sijoitukset osakkuusyhtiöihin	7 891	7 437	5 087
Osakkuusyhtiön tulos	3 111	684	
Konsernin osuus osakkuusyhtiön tuloksesta (50 %)	1 555	342	
IFRS- ja konsernioikaisut	-53	-42	
Osuus osakkuusyhtiön tuloksesta konsernissa	1 502	300	

KFS Finland Oy laatii tilinpäätöksensä FAS -periaatteiden mukaisesti. Konsernissa yhtiön tulos ja tase oikaistaan IFRS-vienneillä, joita ovat IFRS 16 -standardin mukainen vuokrasopimusten kirjaaminen sekä Sotkamon Porapaalun IFRS:n mukaiseen hankintamenolaskelmaan liittyvät oikaisut. Sotkamon Porapaalun hankinnassa on tunnistettu yksilöitävinä varoina asiakkuudet ja tilauskanta, ja näiden poistojen vaikutus huomioidaan konsernissa tulosvaikutteisesti. Vertailukauden 31.12.2017 FAS-alakonsernissa tehdyt liikearvopoistot on peruttu IFRS-konsernissa. Vertailukautena alakonsernitilinpäätökseen sisältyneet poistoeron käsittely on IFRS-konsernissa peruttu ennen osakkuusyhtiöyhdistelyä. Konsernitaseessa osuuksiin osakkuusyhtiöissä kohdistuu lisäksi KFS Finland Oy:n osakkeille hankinnassa allokoitu käypä arvo.

8. Muut liitetiedot

8.1. Varaukset

Tilinpäätöksen laatimisperiaate – Varaukset

Varaus kirjataan, kun konsernilla on aikaisemman tapahtuman seurauksena oikeudellinen tai tosiasiallinen velvoite, maksuveloitteen toteutuminen on todennäköistä ja veloitteen suuruus on arvioitavissa luotettavasti. Varauksena kirjattava määrä on niiden menojen nykyarvo, joita veloitteen täyttämisen odotetaan raportointikauden lopussa edellyttävän johdon parhaan arvion mukaan. Jos osasta veloitetta on mahdollista saada korvaus joltakin kolmannelta osapuolelta, korvaus kirjataan erilliseksi omaisuuseräksi, mutta vasta siinä vaiheessa, kun korvauksen saaminen on käytännössä varmaa.

Tappiollisista sopimuksista kirjataan varaus, kun veloitteiden täyttämiseksi vaadittavat välttämättömät menot ylittävät sopimuksesta saatavat hyödyt. Tappiovarausta pienennetään tappiollisen sopimuksen tuloutumisen suhteessa.

Takuuvaraus kirjataan, kun takuuehdon sisältävä hanke luovutetaan. Takuuvarauksen suuruus perustuu kokemuseräiseen tietoon näiden vastuiden toteutumisesta.

Mahdollinen uudelleenjärjestelyvaraus kirjataan, kun kulujen määrä pystytään luotettavasti arvioimaan, järjestelystä on tehty sitova päätös ja siitä on tiedotettu niille, joihin se vaikuttaa.

Johdon harkinta – Varaukset

Varauksia kirjatessa johto joutuu arvioimaan, onko olemassa oikeudellinen tai tosiasiallinen velvoite, jossa maksuvelvollisuuden toteutuminen on todennäköistä. Lisäksi johto joutuu arvioimaan veloitteen määrää ja toteutumisajankohtaa. Varaus voidaan kirjata vain, mikäli nämä ovat luotettavasti arvioitavissa.

Varaukset

1 000 euroa	Takuuvaraukset	Tappiovaraukset	Muut varaukset	Varaukset yhteensä
Varaus 1.1.2018	386	63		449
Varausten lisäykset	775			775
Kaudella käytetyt varaukset	-112			-112
Kaudella perutut varaukset		-63		-63
Varaus 31.12.2018	1 048			1 048

1 000 euroa	Takuuvaraukset	Tappiovaraukset	Muut varaukset	Varaukset yhteensä
Varaus 1.1.2017	1 354	32		1 386
Varausten muutos	-968	31		-937
Varaus 31.12.2017	386	63		449

8.2. Vakuudet ja vastuusitoumukset

Vakuudet ja vastuusitoumukset

1 000 euroa	2018	2017
Rahalaitoslainojen vakuudeksi annetut kiinnitykset ja osakkeet		
Pantattujen osakkeiden kirjanpitoarvo	52 024	52 024
Annetut kiinteistökiinnitykset	5 392	5 392
Annetut yritysikiinnitykset	55 900	55 900
Muut vastuusitoumukset		
Takaukset osakkuusyhtiöiden hyväksi	418	391
Takaukset muut	75	100
Urakkasopimusten takausvastuut	36 895	30 579
Vuokravastuut lyhytaikaisista ja arvoltaan vähäisistä omaisuuseristä	669	609
ALV vastuu	253	338

Urakkasopimusten takausvastuut ovat normaaleja projektiliiketoimintaan liittyviä vastuusitoumuksia, jotka on annettu esimerkiksi sopimuksen mukaisen suorituksen vakuudeksi.

Yhtiö on velvollinen tarkistamaan v. 2010 Tuusulaan valmistuneesta kiinteistöinvestoinnista tekemiään ALV-vähennyksiä, jos kiinteistön arvonlisävelvollinen käyttö vähenee tarkistuskauden aikana. Viimeinen tarkistusvuosi on 2019. Vastuun enimmäismäärä on 521 tuhatta euroa, josta jäljellä oleva määrä on 52 tuhatta euroa.

Yhtiö on velvollinen tarkistamaan kesäkuussa 2014 Lappeenrantaan valmistuneesta toimisto/huoltohallirakennuksen kiinteistöinvestoinnista tekemiään ALV-vähennyksiä, jos kiinteistön arvonlisävelvollinen käyttö vähenee tarkistuskauden aikana. Viimeinen tarkistusvuosi on 2024. Vastuun enimmäismäärä on 334 tuhatta euroa, josta jäljellä oleva määrä on 200 tuhatta euroa.

Yhtiön eläkevastuut on vakuutettu ulkopuolisissa eläkevakuutusyhtiöissä. Eläkevastuut on kokonaan katettu.

8.3. Lähipiiri

Intera Fund II Ky omistaa 49,9 % KE Holding Oy:n osakkeista.

Konsernin lähipiiriin kuuluvat emoyhtiö, konserniyritykset, osakkuusyhtiö KFS Finland Oy sekä määräysvaltaisen omistajan Intera Fund II Ky:n yritysryhmään kuuluvat yritykset. Lähipiiriin kuuluvat hallituksen jäsenet ja johtoon kuuluvat avainhenkilöt sekä näiden läheiset perheenjäsenet. Johtoon kuuluvia avainhenkilöitä ovat toimitusjohtaja sekä johtoryhmän jäsenet.

Lähipiiritransaktiot

2018 1 000 euroa	Tuotot	Kulut ³⁾	Saamiset	Velat ³⁾
Intera Fund II Ky		-1 121		7 611
Osakkuusyhtiö ¹⁾	3 630	-15 278	1 517	658
Muu lähipiiri ²⁾		-1 823	15	3 696

2017 1 000 euroa	Tuotot	Kulut ³⁾	Saamiset	Velat ³⁾
Intera Fund II Ky		-1 030		13 652
Osakkuusyhtiö ¹⁾	4 447	-5 805	3 037	1 496
Muu lähipiiri ²⁾		-1 643	46	6 236

1.1.2017 1 000 euroa		Saamiset	Velat ³⁾
Intera Fund II Ky			11 022
Osakkuusyhtiö ¹⁾		170	258
Muu lähipiiri ²⁾		76	2 541

¹⁾ Osakkuusyhtiö sisältää KFS Finland Oy:n sekä Sotkamon Porapaalu Oy:n

²⁾ Muu lähipiiri sisältää hallituksen ja johtoon kuuluvien avainhenkilöiden sekä heidän läheisten perheenjäsenten, tai heidän määräysvallassaan olevien yhtiöiden tekemät transaktiot konserniyhtiöiden kanssa.

³⁾ Kulut ja velat Intera Fund II Ky:lle ja muulle lähipiirille sisältävät omaan pääomaan siirretyn oman pääoman ehtoisen lainan sekä siihen liittyvät korkokulut

Konsernin kulut ja velat Intera Fund II Ky:lle liittyvät konsernin saamaan pääomalainaan. Osakkuusyhtiöillä on konsernin kanssa yhteisiä liiketoimia, joiden lisäksi tuottoihin ja saamisiin sisältyy konsernin osakkuusyhtiölle myöntämä pääomalaina ja sen korkotuotot. Osakkuusyhtiön puolesta annetut takaukset on esitetty liitetiedossa 8.2.

Transaktiot muun lähipiirin kanssa sisältävät pääomalainan ja sen korot sekä muihin liiketoimiin liittyviä kuluja, saamisia ja velkoja. Lähipiirin saamat palkat ja palkkiot on esitetty johdon palkat ja palkkiot -taulukossa.

Intera Fund II Ky:n ja muun lähipiirin myöntämien pääomalainojen ehtoja muutettiin tilikaudella 2018 siten, ettei konsernilla ole enää pääomaan tai korkoon liittyvää koronmaksuvelvoitetta, ja ne esitetään osana omaa pääomaa. Lainan korko pysyi muuttumattomana. Vertailukaudella pääomalainat sisältyivät konsernin vieraaseen pääomaan. Omaan pääomaan sisältyvä oman pääoman ehtoinen laina on esitetty liitetiedossa 3.1.

Johdon palkat ja palkkiot

1 000 euroa	2018	2017
Hallituksen palkkiot	32	29
Toimitusjohtajan palkat ja palkkiot	281	281
Johtoryhmän palkat ja palkkiot	1 058	810
Johdon palkat ja palkkiot yhteensä	1 371	1 120

Hallitus päättää toimitusjohtajan ja johtoryhmän jäsenten palkitsemisesta. Johtoryhmän jäsenet on vakuutettu lakisääteisen eläkevakuutuksen lisäksi vapaaehtoisella lisäeläkevakuutuksella.

8.4. Kauden jälkeiset tapahtumat

Tilikauden jälkeen ei ole ollut olennaisia tapahtumia.

Emoyhtiön tuloslaskelma (FAS)

1 000 euroa	2018	2017		
LIKEVAIHTO	480	480		
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	118	72		
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	15	16		
Muut henkilösivukulut	2	3	135	91
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	1	3		
Liiketoiminnan muut kulut	169	117		
LIIKEVOITTO/-TAPPIO	175	269		
Rahoitustuotot ja -kulut				
Muilta	0	0		
Korkokulut ja muut rahoituskulut				
Konsernin yrityksille	-40	-182		
Muille	-3 092	-3 200	-3 132	-3 382
VOITTO/TAPPIO ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA	-2 957	-3 113		
Tilinpäätössiirrot				
Konserniavustus	4 000	3 800		
Tuloverot	-441	-380		
TILIKAUDEN VOITTO/TAPPIO	602	307		

Emoyhtiön tase (FAS)

1 000 euroa	31.12.2018	31.12.2017		
Vastaavaa				
PYSYVÄT VASTAAVAT				
Aineettomat hyödykkeet				
Aineettomat oikeudet	12	0		
Muut pitkävaikutteiset menot	14	0	27	0
Sijoitukset				
Osuudet konsernin yrityksissä	52 024	52 024		
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	52 051	52 024		
VAIHTUVAT VASTAAVAT				
Lyhytaikaiset saamiset				
Saamiset konsernin yrityksiltä	6 000	3 800		
Siirtosaamiset	1	3	6 001	3 803
Rahat ja pankkisaamiset	956	911		
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	6 957	4 714		
Vastaavaa yhteensä	59 008	56 738		
Vastattavaa				
OMA PÄÄOMA				
Osakepääoma	3	3		
Muut rahastot				
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	8 127	7 197		
Edellisten tilikausien voitto/tappio	-811	-1 119		
Tilikauden voitto/tappio	602	307		
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	7 920	6 389		
VIERAS PÄÄOMA				
Pitkäaikainen				
Pääomalainat	17 362	24 324		
Lainat rahoituslaitoksilta	27 400	16 200		
Muut velat	0	1 700	44 762	42 224
Lyhytaikainen				
Lainat rahoituslaitoksilta	3 800	1 800		
Ostovelat	39	30		
Velat konsernin yrityksille	2 040	2 182		
Muut velat	182	83		
Siirtovelat	265	4 030	6 326	8 125
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	51 088	50 349		
Vastattavaa yhteensä	59 008	56 738		

Emoyhtiön tilinpäätöksen laadintaperiaatteet

Konsernitiedot

KE Holding Oy on konsernin emoyhtiö. Emoyhtiö KE Holding Oy omistaa 100 prosenttia konserniin kuuluvasta tytäryhtiöstä Kreate Oy.

Kreate Oy:n 100 prosenttisesti omistama Kreate Rata Oy (aiemmin Railtek Oy Rata) on yhdistelty KE Holding Oy:n konsernitilinpäätökseen.

Emoyhtiön konsernitilinpäätös on saatavissa osoitteessa: KE Holding Oy, Haarakari 42, 04360 Tuusula.

Arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja -menetelmät

Pysyvien vastaavien arvostaminen

Taseeseen merkittyjen aineettomien hyödykkeiden hankintamenosta on vähennetty suunnitelman mukaiset poistot. Hankintameno on luettu hankinnasta ja valmistuksesta aiheutuneet muuttuvat menot. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu tasapoistoina aineettomien hyödykkeiden taloudellisen pitoajan perusteella.

Poistoajat ovat:

Aineettomat hyödykkeet 4 vuotta

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden hankintamenot, joiden todennäköinen taloudellinen käyttöaika on alle 3 vuotta, sekä pienhankinnat (alle 850,00 €) on kirjattu kokonaisuudessaan hankintatilikauden kuluksi.

Rahoitusvarat ja -velat

Rahoitusvarat on arvostettu hankintameno tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan. Yhtiö esittää pääomalinat osana vierasta pääomaa.

Emoyhtiön tilinpäätöksen liitetiedot

Tuloksen liitetiedot

Liikevaihto

1 000 euroa	2018	2017
Liikevaihto	480	480

Henkilöstöä koskevat liitetiedot

Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana

	2018	2017
Toimihenkilöt	1	1

Tilikauden palkat, palkkiot ja eläkekulut

1 000 euroa	2018	2017
Palkat ja palkkiot	118	72
Eläkekulut	15	16
Muut henkilösivukulut	2	3
Yhteensä	135	91
Luontoisedut (verotusarvo)	0	2

Johdon palkat ja palkkiot

1 000 euroa	2018	2017
Hallituksen jäsenet	32	29

Poistot ja arvonalentumiset

1 000 euroa	2018	2017
Suunnitelman mukaiset poistot	1	3

Osakkeet ja osakeomistukset

	Yhtiön omistusosuus-%	
Kreate Oy, Helsinki	100	

Lyhytaikaiset saamiset

1 000 euroa	2018	2017
Saamiset saman konsernin yrityksiltä		
Siirtosaamiset	6 000	3 800
Yhteensä	6 000	3 800
Saamiset muilta		
Siirtosaamiset	1	3
Yhteensä	1	3
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	6 001	3 803

Oma pääoma

1 000 euroa	2018	2017
Sidottu oma pääoma		
Osakepääoma 1.1.	3	3
Osakepääoma 31.12.	3	3
Sidottu oma pääoma yhteensä	3	3
Vapaa oma pääoma		
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 1.1.	7 197	5 397
Osakeanti	929	1 900
Palautus osakkeenomistajille		-99
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 31.12.	8 127	7 197
Käyvän arvon rahasto 1.1.		-244
Lisäykset		
Vähennykset		244
Käyvän arvon rahasto 31.12.		

1 000 euroa

	2018	2017
Voitto edellisiltä tilikausilta 1.1.	-811	-1 119
Voitto edellisiltä tilikausilta 31.12.	-811	-1 119
Tilikauden voitto (tappio)	602	307
Vapaa oma pääoma yhteensä	7 918	6 386
Oma pääoma yhteensä	7 920	6 389

Jakokelpoinen vapaa oma pääoma

1 000 euroa	2018	2017
Laskelma jakokelpoisesta omasta pääomasta		
Voitto edellisiltä tilikausilta	-811	-1 119
Tilikauden voitto (tappio)	602	307
Sijoitetun vapaan pääoman rahasto	8 127	7 197
Käyvän arvon rahasto		
Jakokelpoinen oma pääoma	7 918	6 386

Pitkäaikaiset velat

1 000 euroa	2018	2017
Pääomalainat	17 362	24 324
Lainat rahoituslaitoksilta	27 400	16 200
Muut pitkäaikaiset velat		1 700
	44 762	42 224

Lyhytaikaiset velat

1 000 euroa	2018	2017
Velat saman konsernin yrityksille		
Ostovelat		182
Muut velat	2 040	2 000
Yhteensä	2 040	2 182

1 000 euroa	2018	2017
Velat muille		
Lainat rahoituslaitoksilta	3 800	1 800
Ostovelat	39	30
Muut velat	182	83
Siirtovelat	265	4 030
Yhteensä	4 286	5 943

Siirtovelkojen olennaiset erät

1 000 euroa	2018	2017
Palkat sosiaalikuluneen	12	14
Korot	194	3 632
Verot	58	383
Muut	2	2
Yhteensä	265	4 030

Vakuudet ja vastuusitoumukset**Rahoituslaitoslainojen vakuudeksi annetut kiinnitykset**

1 000 euroa	2018	2017
Annetut yritysikiinnitykset	55 900	55 900

Samaan konserniin kuuluvien yritysten puolesta annetut vakuudet ja takaukset

1 000 euroa	2018	2017
Muut takaukset	15 731	12 899

Lähipiiriin kuuluvien henkilöiden puolesta annetut takaukset

1 000 euroa	2018	2017
Takaukset	75	100

Eläkevastuut

Yhtiön eläkevastuut on vakuutettu ulkopuolisissa eläkevakuutusyhtiöissä. Eläkevastuut on kokonaan katettu.

Hallituksen esitys tilikauden tulosta koskeviksi toimenpiteiksi

KE Holding Oy:n tilikauden tulos on 602 430,67 euroa. Hallitus esittää yhtiökokoukselle, että tilikaudelta 2018 osinkoja ei jaeta, ja että tilikauden tulos kirjataan voitonjakokelpoisiin varoihin.

Hallituksen toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen allekirjoitus

Helsingissä 26. päivä maaliskuuta 2019

Petri Rignell Hallituksen puheenjohtaja	Timo Kohtamäki	Ronnie Neva-Aho
	Janne Näränen	Vesa Uotila

Tilinpäätösmerkintä

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.
Helsingissä 26. päivä maaliskuuta 2019

Ernst & Young Oy
Tilintarkastusyhteisö

Mikko Rytilahti
KHT

Tilintarkastuskertomus

KE Holding Oy:n yhtiökokoukselle

Tilinpäätöksen tilintarkastus

Lausunto

Olemme tilintarkastaneet KE Holding Oy:n (y-tunnus 2601364-3) tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.-31.12.2018. Tilinpäätös sisältää konsernin taseen, laajan tuloslaskelman, laskelman oman pääoman muutoksista, rahavirtalaskelman ja liitetiedot, mukaan lukien yhteenveto merkittävimmistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista, sekä emoyhtiön taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Lausuntonamme esitämme, että

- konsernitilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan konsernin taloudellisesta asemasta sekä sen toiminnan tuloksesta ja rahavirroista EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti,
- tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

Lausunnon perustelut

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiamme kuvataan tarkemmin kohdassa *Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa*.

Olemme riippumattomia emoyhtiöstä ja konserniyrityksistä niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntonne perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Tilinpäätöstä koskevat hallituksen velvollisuudet

Hallitus vastaa tilinpäätöksen laatimisesta siten, että konsernitilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti ja siten, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Hallitus vastaa myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä.

Hallitus on tilinpäätöstä laatiessaan velvollinen arvioimaan emoyhtiön ja konsernin kykyä

jatkaa toimintaansa ja soveltuviin tapauksissa esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos emoyhtiö tai konserni aiotaan purkaa tai toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntomme. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voitaisiin kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

- tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisuuden riskit, suunnitteleme ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankimme lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.
- muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon emoyhtiön ja konsernin sisäisen valvonnan tehokkuudesta.
- arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.
- teemme johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ja toimitusjohtajan ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aihetta epäillä emoyhtiön ja konsernin kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaisista epävarmuudesta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomuksessamme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntomme. Johtopäätöksemme perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei emoyhtiö ja konserni pysty jatkamaan toimintaansa.

- arvioimme tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistapaa, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.
- hankimme tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä konserniin kuuluvia yhteisöjä tai liiketoimintoja koskevasta taloudellisesta informaatiosta pystyäksemme antamaan lausunnon konsernitilinpäätöksestä. Vastaamme konsernin tilintarkastuksen ohjauksesta, valvonnasta ja suorittamisesta. Vastaamme tilintarkastuslausunnosta yksin.

Kommunikoimme hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnitellusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

Muut raportointivelvoitteet

Muu informaatio

Hallitus vastaa muusta informaatiosta. Muu informaatio käsittää toimintakertomuksen.

Tilinpäätöstä koskeva lausuntomme ei kata muuta informaatiota.

Velvollisuutenamme on lukea muu informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja tätä tehdessämme arvioida, onko muu informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastusta suoritettaessa hankkimamme tietämyksen kanssa tai vaikuttaako se muutoin olevan olennaisesti virheellistä.

Velvollisuutenamme on lisäksi arvioida, onko toimintakertomus laadittu sen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Lausuntonamme esitämme, että toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia ja että toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Jos teemme suorittamamme työn perusteella johtopäätöksen, että toimintakertomuksessa on olennainen virheellisyys, meidän on raportoitava tästä seikasta. Meillä ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

Helsingissä 26.3.2019

Ernst & Young Oy
tilintarkastusyhteisö

Mikko Ryttilahti
KHT

KREATE
THE FUTURE IS BUILT TODAY